

(कार्यालयको आन्तरिक प्रयोजनको लागिमात्र)

वार्षिक लेखापरीक्षण योजना २०७०

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
बबरमहल, काठमाडौं

प्राक्कथन

लेखापरीक्षण कार्य नियोजित रूपमा छिटो छरितो, मितव्ययी एवं दक्षतापूर्वक सम्पादन गर्न लेखापरीक्षण योजनाको ठूलो महत्व रहेको हुन्छ । लेखापरीक्षणमान तथा अन्तर्राष्ट्रिय असल प्रचलन समेतले उपयुक्त ढागले तयार गरिएको योजनाबाट नै गुणस्तरीय लेखापरीक्षण कार्य सम्भव हुने व्यहोरा सुझाएको छ । यसैगरी सार्वजनिक खर्च तथा वित्तीय उत्तरदायित्व मूल्याङ्कन प्रतिवेदन, २००७ आई.डि.आई एशोसाईबाट गरेको क्षमता अभिवृद्धि आवश्यकता पहिचान, २००७ समेतले सबै कार्यालयमा विस्तृत रूपमा लेखापरीक्षण सम्पादन गर्न कठिनाई हुने भएकाले जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण विधि अवलम्बन गर्नुपर्ने उल्लेख गरेका छन् । यसै तथ्यलाई मध्यनजर राखेर कार्यालयले तयार गरेको रणनीतिक योजना (२०१३-१५) तथा विभिन्न नीति मानदण्ड, मार्गदर्शन, निर्देशिका र परिपत्रहरु जारी गरी सोही बमोजिम लेखापरीक्षण शुरु गर्नु पूर्व कार्यालयको वार्षिक योजना तयार गर्ने, मन्त्रालयगत समष्टिगत लेखापरीक्षण योजना तयार गर्ने र उक्त योजनामा आधारित भएर मानदण्ड र निर्देशिकाले तोकेको निर्दिष्ट ढाचामा इकाईगत योजना तयार गरी लेखापरीक्षण सम्पादन गर्ने गरिएको छ । साविक भन्दा यस पटक लेखापरीक्षण योजना तयार गर्दा लेखापरीक्षणमान बमोजिम बढी व्यावसायिक र व्यावहारिक रूपमा जोखिममा आधारित भई लेखापरीक्षण गरिने निकायलाई वर्गीकरण गरी जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण पद्दती अवलम्बन गर्ने प्रयास गरिएको छ ।

मन्त्रालयगत समष्टिगत योजना तथा इकाईगत लेखापरीक्षण योजना तयार गर्ने आधार प्रदान गर्ने एवं आगामी वार्षिक प्रतिवेदन तयार गर्दा समावेश गर्नुपर्ने विषयहरु पहिचान गर्ने उद्देश्यले यो योजना तयार गरी जारी गरिएको छ । कार्यालयका सबै महानिर्देशनालय र निर्देशनालयहरुले यस योजनामा उल्लिखित विषयहरुलाई मध्यनजर गर्दै आ-आ नो कार्यसम्पादन गर्नु हुनेछ । यस योजनामा उल्लिखित विषयहरु लेखापरीक्षणका लागि सामान्य मार्गनिर्देशन मात्र हुन् । लेखापरीक्षण गरिने निकायको प्रकृति र जोखिम विश्लेषणका आधारमा थप विषय पहिचान एवं कार्यान्वयन गर्न र आवश्यकता अनुसार यसलाई परिमार्जन गर्न बाधा पर्ने छैन । योजनाको कार्यान्वयनमा नेपाल सरकारका सम्पूर्ण निकायहरुको सहयोग महत्वपूर्ण रहने हुनाले सदाभै लेखापरीक्षण गराउने कार्यमा पूर्ण सहयोगको अपेक्षा गरेको छु । लेखापरीक्षण योजनालाई व्यावहारिक रूपमा लागू गर्न कार्यालयका सबै कर्मचारीहरुले इमान्दारिता, व्यावसायिकता एवं पेशागत विवेक प्रदर्शन गर्ने विश्वास लिएको छु ।

मिति: २०७०।०३।२७

(भानुप्रसाद आचार्य)
महालेखापरीक्षक

दूरदृष्टि

सुशासन प्रवर्द्धनका लागि स्वतन्त्र, सक्षम र प्रभावकारी लेखापरीक्षण संस्थाको रूपमा स्थापित हुने ।

गन्तव्य

सार्वजनिक श्रोतको प्रभावकारी व्यवस्थापनका लागि मुलुकलाई गुणस्तरीय लेखापरीक्षण सेवा प्रदान गर्ने ।

मूल्य मान्यता

- स्वतन्त्रता
- इमान्दारिता
- विश्वसनीयता
- व्यावसायिकता
- सार्वजनिक हितमा सेवा प्रदान

विषय-सूची

क्र.सं.	विवरण	पृष्ठ
	खण्ड - १	
१	पृष्ठभूमि	१
२	लेखापरीक्षणको उद्देश्य	१
३	लेखापरीक्षणको क्षेत्र	२
४.	लेखापरीक्षण पद्धति	३
५.	लेखापरीक्षण केन्द्रित गरिने विषयहरु	७
६	लेखापरीक्षणका आधारहरु	११
७	गुणस्तर पुनरावलोकन	११
८	सम्परीक्षण	११
९.	प्रतिवेदन व्यवस्था	१२
१०	जनशक्ति व्यवस्थापन	१२
११	अनुसूचीहरु (१-२५)	१३-३५
	खण्ड - २	
१२	कार्य तालिका	३६

महालेखा परीक्षकको कार्यालय
वार्षिक लेखापरीक्षण योजना, २०७०
खण्ड - १

१. **पृष्ठभूमि** – नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा १२२ र १२३ ले महालेखापरीक्षकको काम, कर्तव्य र अधिकारको व्यवस्था गरेको छ। लेखापरीक्षण ऐन, २०४८ मा महालेखा परीक्षकले लेखापरीक्षण सम्बन्धी तरिका, क्षेत्र, पद्धती निर्धारण गर्ने, नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्य समेत विचार गरी परीक्षण गर्ने उल्लेख छ।

संवैधानिक निकाय, सेना, प्रहरी, अदालत लगायत सबै सरकारी कार्यालयको लेखापरीक्षण यस कार्यालयबाट हुने गरेको छ। साथै नेपाल सरकारको पूर्ण र अधिकांश स्वामित्व भएका संगठित संस्थाको लेखापरीक्षणका सम्बन्धमा ऐनले व्यवस्था गरेको छ। नेपाल सरकारको पूर्ण स्वामित्व भएका संगठित संस्थाको लेखापरीक्षण आन्तरिक जनशक्ति तथा चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स एवं दर्तावाला लेखापरीक्षक नियुक्त गरी हुने गरेको छ। यस बाहेक अन्य कानूनले तोकेका समिति, कोष, परिषद, विश्वविद्यालय, प्रतिष्ठानको लेखापरीक्षण समेत महालेखापरीक्षकको कार्यालयबाट हुने गरेको छ। कार्यालयको स्वीकृत दरबन्दीका ४४९ कर्मचारी परिचालन गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिने छ। यस कार्यालयबाट २०७० मा गरिने लेखापरीक्षणलाई व्यवस्थित, गुणस्तरीय र निर्धारित समयमा सम्पन्न गर्न यो लेखापरीक्षण योजना तयार गरिएको हो।

२. **लेखापरीक्षणको उद्देश्य**: यस वर्ष सबै संवैधानिक निकाय, सरकारी कार्यालय, अदालत, नेपाली सेना, सशस्त्र प्रहरी, नेपाल प्रहरी एवं अन्य स्वायत्त निकायको वित्तीय एवं कार्यमूलक लेखापरीक्षण गर्दा देहायका विषयहरू सुनिश्चित गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहनेछ :

२.१ **वित्तीय लेखापरीक्षणतर्फ**

- विनियोजन ऐन तथा अन्य प्रचलित ऐन बमोजिम विभिन्न सेवा तथा कार्यमा खर्च गर्न विभिन्न शीर्षक तथा उपशीर्षकमा स्वीकृत भएका रकमहरू सोही प्रयोजनका लागि तोकिएको सीमाभित्र खर्च गरिएको छ, छैन।
- आर्थिक कारोबार गर्दा प्रचलित कानूनको अनुसरण गरिएको छ, छैन र आम्दानी खर्चका कलमहरूको प्रमाण यथेष्ट छ, छैन।
- तोकिएको ढाँचा र मानदण्ड अनुरूप लेखा राखिएको एवं प्रतिवेदन गरिएको छ, छैन र त्यसले आर्थिक कारोबारको यथार्थ स्थिति चित्रण गर्छ, गर्दैन।
- सरकारी सम्पत्तिको लगत दुरुस्त र अद्यावधिक छ, छैन, संरक्षणको पर्याप्त प्रबन्ध मिलाइएको छ, छैन,
- नगदी जिन्सी तथा अन्य सरकारी सम्पत्ति समेतको हानि-नोक्सानी र दुरुपयोग हुन नपाउने गरी आन्तरिक नियन्त्रणको पर्याप्त व्यवस्था मिलाएको र सोको अनुसरण गरिएको छ, छैन।
- राजस्व, अरु समस्त आम्दानी र धरौटी समेतको लेखा ठीक छ, छैन, मूल्यांकन गर्ने, असुल तहसिल गर्ने व्यवस्था सही, यथार्थ एवं कानूनसम्मत रहेको छ, छैन।
- कार्यक्रम अनुसार निर्धारित समयभित्र प्रगति भएको छ, छैन।
- सार्वजनिक संस्थानहरूको वित्तीय विवरणले सही तथा यथार्थ स्थिति चित्रण गरेको छ, छैन तथा ती निकायले आर्थिक कारोबार गर्दा प्रचलित कानूनको अनुसरण गरेको छ, छैन।

२.२ **कार्यमूलक तथा अन्य लेखापरीक्षणतर्फ**

छनौट गरिएका विषयहरूको कार्यमूलक लेखापरीक्षणको क्रममा स्रोत साधनको प्राप्ति र उपयोगमा मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता रहे नरहेको मूल्यांकन विश्लेषण गरी देखिएका कमी कमजोरीहरूको निराकरण गरी स्रोत व्यवस्थापनमा सुधार ल्याउन व्यावहारिक सुझाव सहितको प्रतिवेदन तयार गर्नु कार्यमूलक लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहनेछ।

परीक्षणमा मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिता मध्ये आवश्यकतानुसार कुनै एक वा सबै पक्ष समावेश गरी मूल्यांकन विश्लेषण हुनेछ। कार्यमूलक लेखापरीक्षणको लागि छनौट गरिएका विषयवस्तु, आयोजना, निकाय, कार्यालयहरू कार्यमूलक लेखापरीक्षण मार्गदर्शनले सुझाएको आधारमा गरिनेछ।

महालेखा परीक्षकको कार्यालय सुदृढीकरण आयोजनामा व्यवस्था भए बमोजिम यस वर्ष अद्यावधिक गरिएको मार्गदर्शन प्रयोग गरी नमूना लेखापरीक्षण (Pilot Audit) समेत हुनेछ । कार्यमूलक लेखापरीक्षणमा संख्यात्मक भन्दा गुणात्मक पक्षलाई ध्यान दिई सम्पन्न गरिनेछ । कार्यमूलक लेखापरीक्षण गरिने विषय/निकायमध्ये कम्तीमा २ वटाको विस्तृत कार्यविधि अपनाई (In-depth) अध्ययन विश्लेषण गरिनेछ । यस अतिरिक्त वातावरणीय र लैंगिक लेखापरीक्षण समेत सम्पादन गरिनेछ । कार्यमूलक लेखापरीक्षण गरिने विषय र लेखापरीक्षणमा विकास भएका नवीनतम अवधारणाको प्रयोग गर्ने सन्दर्भमा विषय छनौट गरी सूचना प्रविधिको उपयोग, आगत निर्गत विश्लेषण (Input Output Analysis) गरी सूचना प्रविधि लेखापरीक्षण गरिनेछ ।

२.३ **सामयिक लेखापरीक्षण:** सामयिक लेखापरीक्षण अन्तर्गत अन्तरिम रूपमा सूचना, संलन, परीक्षण एवं विश्लेषण गरी प्रतिवेदन गर्ने उद्देश्यले सम्भाव्यता एवं उपयुक्तताको आधारमा उपत्यकास्थित सरकारी कार्यालयहरूको छनौट गरी आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको मूल्याङ्कन गर्नु सामयिक लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ । यसको लागि सम्पत्तिको सुरक्षा, जालसाजी नियन्त्रण, जिम्मेवारीको वाडफाड, संस्थागत असल अभ्यास र प्रणालीमा देखिएका व्यहोराहरूको अध्ययन गरिनेछ । सामयिक लेखापरीक्षणबाट देखिएको व्यहोरालाई प्रतिक्रिया समेत लिई वार्षिक प्रतिवेदनमा समावेश गरिनेछ । निर्देशनालयले २०७०/७१ मा समष्टिगत योजना तयार गर्दा सामयिक लेखापरीक्षण गर्ने विषय समेतलाई ध्यान दिनुपर्नेछ ।

३. लेखापरीक्षणको क्षेत्र

३.१ कानूनतः वित्तीय व्यवस्थापन र श्रोत परिचालन गरी आर्थिक कारोबारको लेखा तथा लेखाङ्कन सम्बन्धी दायित्व लेखा उत्तरदायी अधिकृत र जिम्मेवार व्यक्तिको हुने व्यवस्था छ । प्राप्त आर्थिक विवरण उपर जाच वा परीक्षण गरी राय व्यक्त गर्नु महालेखापरीक्षकको दायित्व हो । सो लेखापरीक्षण नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३, लेखापरीक्षण ऐन, २०४८ र लेखापरीक्षणमान बमोजिम सम्पन्न गरिनेछ ।

३.२ नेपाल सरकारको मन्त्रालय लगायत विभाग तथा कार्यसञ्चालनस्तरका कार्यालय, आयोजना, संगठित संस्था, समिति, बोर्ड, विश्वविद्यालय तथा कानूनले लेखापरीक्षण गर्नुपर्ने गरी तोकेका निम्नानुसार निकायको २०६९/७० को आर्थिक कारोबार र बक्यौतासमेतको परीक्षण गरिनेछ ।

लेखापरीक्षण गरिने निकाय	कार्यालय/निकाय संख्या
(क) वित्तीय लेखापरीक्षण	
१. सरकारी कार्यालय	३७०८
२. संगठित संस्था	८८
३. समिति र अन्य संस्था	९७४
(ख) कार्यमूलक लेखापरीक्षण गरिएका विषय	२७
(ग) सूचना प्रविधि लेखापरीक्षण	४
(घ) वातावरणीय लेखापरीक्षण	१
जम्मा:	४८०२

द्रष्टव्यः वित्तीय लेखापरीक्षण इकाईको संख्या महालेखापरीक्षकको वार्षिक प्रतिवेदन, २०६९ बमोजिम प्रक्षेपण गरिएकोले यसमा सामान्य थपघट हुन सक्नेछ ।

परीक्षणको क्रममा कार्यालयहरूको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, खर्च व्यवस्थापन, राजस्व निर्धारण संकलन, दाखिला र वित्तीय विवरण संग सम्बन्धित विषयहरूको परीक्षण एवं मूल्याङ्कन गरिनेछ । वित्तीय व्यवस्थापनको सन्दर्भमा बजेट व्यवस्थापन, जिन्सी व्यवस्थापन, आयोजना व्यवस्थापन, सार्वजनिक खरिद ऐन, आर्थिक कार्यविधि ऐन तथा नियमावलीको परिपालना स्थिति परिक्षण गर्नुका साथै सार्वजनिक संस्थानहरूको आर्थिक विवरणमा शुद्धता, यथार्थता उपर केन्द्रित रही मूल्याङ्कन गरिनेछ । यसबाट सार्वजनिक खर्च व्यवस्थापन तथा राजस्व असुलीमा देखिएका कमी कमजोरीहरू उजागर गरी तत्सम्बन्धी सुधारको लागि व्यावहारिक सुझाउहरू वार्षिक प्रतिवेदनमा समावेश गर्ने लक्ष्य रहेको छ ।

४. **लेखापरीक्षण पद्धति:** महालेखापरीक्षकको प्रमुख कार्य सार्वजनिक कोषको नियमित, मितव्ययी, दक्ष र प्रभावकारी रूपमा उपयोग भए नभएको मूल्याङ्कन गर्नु हो । यो दायित्व पुरा गर्न वित्तीय र कार्यमूलक लेखापरीक्षण गर्ने गरिएको छ । यसका लागि निर्देशनालयहरूले निश्चित आधारबाट गणना गरिएको जोखिम मूल्याङ्कन गरी पहिचान भएका विषयहरूको परीक्षण गर्ने सन्दर्भमा सक्षम, पर्याप्त, सान्दर्भिक प्रमाण सङ्कलन गर्न आवश्यकतानुसार नियन्त्रणको परीक्षण (Test of Control), विश्लेषणात्मक कार्यविधि

(Analytical Procedure) र विस्तृत विवरणको परीक्षण (Test of Detail) को प्रयोग गरिनेछ । इकाईगत लेखापरीक्षण योजनामा अवलम्बन गर्ने कार्यविधि उल्लेख गरि सोही आधारमा लेखापरीक्षण कार्यपत्र तयार गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । लेखापरीक्षणको क्रममा प्रमाण संलग्नको लागि छलफल, कागजात भिडान, प्रश्नावली, निरीक्षण, अवलोकन आदि विधि प्रयोग गरिनेछ । लेखापरीक्षणमा स्थलगत निरीक्षण एवं अवलोकनलाई वढी जोड दिने गरी कार्यक्रम तय गर्नु पर्नेछ । लेखापरीक्षण गर्दा अवलम्बन गरीने कार्य प्रवाह तालिका अनुसूची १ मा समावेश गरिएको छ । अन्य व्यवस्था देहाय वमोजिम छन्:

४.१ वार्षिक लेखापरीक्षण योजना तयार गर्ने क्रममा गतवर्ष संक्षिप्त कार्यविधि र जोखिममा आधारित कार्यविधिबाट लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्ने व्यवस्था मिलाइएको थियो । सो अनुरूप २०८१ निकायको लेखापरीक्षण संक्षिप्त कार्यविधिबाट सम्पन्न गरिएको थियो । यस वर्ष कार्यालयले जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण मार्गदर्शन जारी गरिसकेकोले सो अनुसार कूल लेखापरीक्षण गर्नु पर्ने कार्यालयहरूको निकयगत जोखिम मूल्याङ्कन गरिएको छ । जोखिम मूल्याङ्कनको क्रममा सारभूतता, संवेदनशीलता, कारोवारको जटिलता र नियन्त्रण वातावरण जस्ता सूचक(अनुसूची-२)को आधारमा भार प्रदान गरी लेखापरीक्षण गर्ने निर्देशनालयबाट जोखिम मूल्याङ्कन विवरण संकलन गरी उक्त विवरणका आधारमा कूल अंकभार १०० मध्ये ४१ भन्दा वढी अङ्क प्राप्त गर्ने निकायलाई 'प्रथम तह', २१ देखि ४० सम्म अङ्क प्राप्त गर्ने निकायलाई 'दोस्रो तह' र २० वा सो भन्दा कम अङ्क प्राप्त गर्ने निकायलाई 'तेस्रो' तहमा वर्गीकरण गरिएको छ । तहगत रूपमा वर्गीकरण गरिएको लेखापरीक्षण गर्नुपर्ने निकायको निर्देशनालयगत विवरण अनुसूची-३ मा र जिल्लागत विवरण अनुसूची-४ मा उल्लेख छ ।

४.२ यस वर्ष जोखिम मूल्याङ्कन सूचकबाट ४१ प्रतिशत भन्दा वढी अङ्कभार पाएका प्रथम तहका निकायको शतप्रतिशत, २१-४० प्रतिशत अंक पाएका दोस्रो तहका निकायको ५० प्रतिशत र २० प्रतिशत भन्दा न्यून अंक पाएका तेस्रो तहका एक तिहाई निकायहरू छनौट गरी विस्तृत लेखापरीक्षण गरिनेछ । यस वाहेक मन्त्रालय, सचिवालय, संवैधानिक अंक, स्वायत्त संस्थाको केन्द्रीय निकाय, आयोजना लेखा प्रमाणित गर्ने निकायका समन्वय गर्ने कार्यालय, नियन्त्रित निकाय, विभाग, जिल्ला विकास समिति, कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय, वित्तीय विवरण प्रमाणीकरण गर्नुपर्ने निकाय र संसद, सरकार वा अन्य सरोकारवालाको अनुरोधमा लेखापरीक्षण गर्नुपर्ने निकायलाई रणनीतिक कार्यालयको रूपमा वर्गीकरण गरी विस्तृत लेखापरीक्षण गर्ने नीति लिइएको छ । यस्ता निकायको विवरण अनुसूची ५ मा उल्लेख छ । जोखिम मूल्याङ्कनमा दोस्रो र तेस्रो तहमा परेका निकायको विस्तृत लेखापरीक्षणका लागि निकाय छनौट गर्दा देहायका आधार लिनुपर्नेछ ।

- महा-निर्देशनालय अर्न्तगतका प्रथम तहमा परेका निकायको लागि लेखापरीक्षण टोली खटिने भौगोलिक क्षेत्रको आधारमा पायक पर्ने निकायहरूको आधारमा,
- निर्देशनालयले निर्धारण गरेको जोखिम मूल्याङ्कनमा अङ्क वढी प्राप्त गरेका तर विस्तृत लेखापरीक्षणमा नपरेका निकायलाई प्राथमिकता दिएको आधारमा ।
- निकाय छनौटको प्रतिशत निर्धारण गर्दा कुनै तहमा कार्यालय संख्या भिन्न (Fraction) मा आएमा एक निकाय थप गर्ने एवं कुनै तहमा एक निकाय मात्र परेमा सोलाई विस्तृत लेखापरीक्षणका लागि छनौट गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।

४.३ निर्देशनालयबाट गणना गरिएको जोखिम मूल्याङ्कन सूचीबाट २० भन्दाकम अङ्क प्राप्त गर्ने तेस्रो तहका निकायको दुई तिहाई र २१ देखि ४० अङ्क प्राप्त गर्ने दोस्रो तहका ५० प्रतिशत निकायहरूको वित्तीय विवरण प्राप्त गरी संक्षिप्त कार्यविधि (डेस्क अडिट) अपनाई लेखापरीक्षण गर्ने नीति लिइएको छ । संक्षिप्त कार्यविधिबाट लेखापरीक्षण गरिने निकायको लेखापरीक्षण योजना अनुसूची ८ मा र परीक्षण गर्नु पर्ने व्यहोराको सूची(Check List) अनुसूची ९ मा समावेश गरिएको छ । यो वर्ष संक्षिप्त कार्यविधि (Desk Audit)बाट लेखापरीक्षण सम्पन्न भएका निकायमध्ये दोश्रोको हकमा २ वर्ष र तेस्रो तहको हकमा ३ वर्षभित्रमा विस्तृत लेखापरीक्षण गरिनेछ । सो क्रममा सरकारी हिनामिना मस्यौट भएको विषय पहिचान भएमा सम्बन्धित विषयगत बादाहरूको लागि अधिल्लो २ वर्षसम्मका क्रियाकलाप समेत परीक्षण गर्न सकिने गरी लेखापरीक्षण योजना तथा कार्यक्रम तयार गरिनेछ । यस सम्बन्धमा देहायवमोजिमको थप व्यवस्था गरिएको छ :

- संक्षिप्त लेखापरीक्षण (डेस्क अडिट) यथासंभव कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट आन्तरिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदन र आर्थिक विवरण लगायतका कागजात संलग्न गरी सोही कार्यालयमा रहेर सम्पादन गरिने छ । जोखिम न्यून रहेकोले समय र स्रोतको वचतको लागि यसरी

लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्ने नीति अवलम्बन गरिएको छ । यसमा प्रवेश तथा बहिर्गमन बैठकको आवश्यकता पर्ने छैन ।

- संक्षिप्त लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण र आन्तरिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदन पुनरावलोकन गर्दा वा अन्य सूचनाबाट सरकारी रकम हिनामिना मस्यौटको जानकारी भएमा वा आन्तरिक लेखापरीक्षण नभएकोमा वा कुनै श्रोतबाट गम्भीर प्रकृतिको उजुरी प्राप्त भएको अवस्थामा वा टोली प्रमुखलाई विस्तृत लेखापरीक्षण गर्नुपर्दछ भन्ने लागेमा उप-महालेखापरीक्षकको स्वीकृति लिई सम्बन्धित कार्यालयमा गई विस्तृत लेखापरीक्षण गर्न सकिनेछ ।
- कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयमा टोली रहेको अवस्थामा संक्षिप्त लेखापरीक्षण गरिने कार्यालयले सम्परीक्षणको लागि अनुरोध गरेमा प्रमाण भिकाई सम्परीक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- आन्तरिक लेखापरीक्षणबाट औल्याइएका वेरुजू पुनरावलोकन गरी प्रारम्भिक प्रतिवेदनमा समावेश गरिनेछ । सो बाहेक आर्थिक विवरण लगायतका कागजात परीक्षण गर्दा देखिएका व्यहोराहरू समेत प्रारम्भिक प्रतिवेदनमा समावेश गरिने छ ।
- संक्षिप्त लेखापरीक्षण गर्न अनुसूची ८ अनुसारको लेखापरीक्षण योजना तयार गरी अनुसूची-९ बमोजिमको परीक्षण सूची भरी साविकको ढाँचामा स्थलगत रूपमा प्रतिवेदन सम्प्रेषण गरिनेछ ।
- कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयले आन्तरिक लेखापरीक्षण नगर्ने समिति, बोर्ड संस्थाको हकमा आवश्यक कागजात कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयमा भिकाई परीक्षण गर्न सकिने वा यस सम्बन्धमा वैकल्पिक व्यवस्था गर्न सकिनेछ ।
- संक्षिप्त लेखापरीक्षण प्रयोजनको लागि समय नलाग्ने भएकोले सोही अनुसार प्रति इकाई बाटोको समयबाहेक बढीमा आधा कार्यदिनका आधारमा कायदेशि दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- संक्षिप्त लेखापरीक्षण गर्ने निकायको विवरण समष्टिगत योजनामा समावेश गरी जनशक्ति तालिम शाखामा पठाउनु पर्नेछ । जनशक्ति तथा तालिम निर्देशनालयले संक्षिप्त कार्यविधिबाट लेखापरीक्षण गरिने निकायहरूको एकीकृत तथ्याङ्क तयार पारी महाशाखाहरूलाई उपलब्ध गराउने छ । उपलब्ध सूचनाको आधारमा सम्बन्धित महाशाखाले संक्षिप्त लेखापरीक्षण (डेस्क अडिट) को लागि डोर खटाउने एवं व्यवस्थापन गर्ने कार्य गर्नेछ । संक्षिप्त लेखापरीक्षण (डेस्क अडिट)का लागि एक जिल्लामा एक महाशाखा अन्तर्गत एकभन्दा बढी टोली नखटाउने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- अनुसूची-३ को लेखापरीक्षण गर्ने निकायको विवरणमा कुनै निकाय छुट भएमा जोखिम मूल्याङ्कन सूचकाङ्क (अनुसूची-२) प्रयोग गरी प्राप्ताङ्कको आधारमा जोखिम तह छुट्याई निर्देशनालयको समष्टिगत योजनामा समावेश गर्नु पर्नेछ ।

४.४ **समष्टिगत/इकाईगत लेखापरीक्षण योजना:** निर्देशनालयहरूले जोखिममा आधारित सूचकाङ्कबाट प्रथम तहमा परेका निकायको शत प्रतिशत, दोस्रो तहमा परेका निकायको ५० प्रतिशत र तेस्रो तहमा परेका निकायको एक तिहाई कार्यालयहरूको लागि इकाईगत जोखिम निर्धारण गरी विस्तृत लेखापरीक्षण गर्ने र बाँकी निकायको संक्षिप्त लेखापरीक्षण प्रक्रियाबाट लेखापरीक्षण कार्य सम्पादन गर्ने गरी मन्त्रालयको समष्टिगत योजना उप-महालेखापरीक्षकबाट र इकाईगत लेखापरीक्षण योजना नायव महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत गराउनु पर्दछ । विस्तृत लेखापरीक्षण गर्ने योजना तयार गर्दा समष्टिगत लेखापरीक्षण योजनाको लागि अनुसूची-६ र इकाईगत लेखापरीक्षण योजनाको लागि अनुसूची-७ ढाँचा अवलम्बन गरिनेछ । निर्देशनालयगत निकायको वर्गीकरण र विभिन्न तहबाट विस्तृत र संक्षिप्त लेखापरीक्षणका लागि छनोट गरिएका निकायको अभिलेख जनशक्ति विकास तथा अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध निर्देशनालयले राख्नुपर्नेछ ।

- ४.५ विस्तृत लेखापरीक्षणको हकमा समष्टिगत लेखापरीक्षण योजनामा समावेश गरिने विषयहरूको अलावा मन्त्रालयगत रूपमा प्रतिवेदनमा समावेश गरिने विषय र सो विषयको लागि आवश्यक सूचना तथाङ्क संलग्न गर्ने फाराम एवं निर्देशनहरू समावेश गरिनेछ । निर्देशनालयगत रूपमा संयुक्त लेखापरीक्षण डोरबाट सम्पादन हुने लेखापरीक्षणमा समेत ती सूचनाहरू प्राप्त भएको निर्देशनालयले सुनिश्चित गर्नु पर्नेछ ।
- ४.६ समष्टिगत तथा इकाईगत योजना तयारी गर्दा यसै योजनाको वृदा नं. ५ मा समावेश भएको लेखापरीक्षणमा केन्द्रित गरिने विषयको अतिरिक्त निर्देशनालयले विशेष रूपमा नागरिक केन्द्रीत(Citizen Focused) विषयहरू, राष्ट्रिय गौरवका आयोजना, जनचासोका विषयहरू (पोखरा विमानस्थल, त्रिशुली जलविद्युत आयोजना, शिविर व्यवस्थापन तथा लडाकुहरूलाई वितरण भएको सुविधा, विशिष्ट पदाधिकारीलाई नेपाल सरकारले निर्णय गरी उपलब्ध गराएका सुविधा आदि) लाई प्राथमिकता दिई परीक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- ४.७ **लेखापरीक्षण व्यवस्थापन:** महालेखापरीक्षकको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना, मन्त्रालय/ सचिवालयको समष्टिगत लेखापरीक्षण योजना र निकायको इकाईगत लेखापरीक्षण योजनाको परिधि भित्र रहेर प्रत्येक लेखापरीक्षण टोलीले आफ्नो कार्य सम्पादन गर्नेछन् ।
- डोरले लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी कार्यालय फर्केको १५ दिनभित्र फाइलहरू सुपरिवेक्षकलाई बुझाउनु पर्नेछ । एक डोरको फाइल सुपरिवेक्षकसमक्ष प्राप्त भएपछि मात्र अर्को कामको जिम्मेवारी दिने नीतिलाई पालना र अनुगमन गरिनेछ । सुपरिवेक्षकले फाइल प्राप्त भएको ७ दिनभित्र पुनरावलोकन कार्य सम्पन्न गराई सम्बन्धित निर्देशनालयमा फाइल पठाउने कार्य समेत सम्पन्न गर्नुपर्दछ । फाइल प्राप्त हुनासाथ वार्षिक प्रतिवेदनमा समावेश गर्नुपर्ने विशेष व्यहोराहरू संलग्न गर्ने एवं वार्षिक प्रतिवेदनको ढाचामा प्रविष्टि गर्ने कार्य निर्देशनालय मार्फत गरिनेछ । फाइलहरू सम्बन्धित निर्देशनालयमा बुझाउदा कम्प्युटर टाइप गरेको Electronic Copy समेत बुझाउनु पर्नेछ । सम्बन्धित निर्देशनालयले यसरी प्राप्त Soft Copy लाई उपयुक्त तरिकाले अभिलेख राख्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ । निर्देशनालयले वार्षिक लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी कार्यालयबाट प्रतिक्रियासमेत प्राप्त गरी कारवाही गरेपछि कायम रहेको व्यहोराहरू लेखापरीक्षण गरिएको कार्यालयत रूपमा Soft Copy केन्द्रीय रूपमा अभिलेख राख्न उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
 - लेखापरीक्षणकै क्रममा स्थलगत रूपमा सम्परीक्षण समेत गरिने भएकोले लेखापरीक्षणको प्रारम्भिक प्रतिवेदनमा कार्यालयको विगत वर्षको बेरुजू, फछ्यौट गरिएको बेरुजू, सम्परीक्षण गरिएको, सम्परीक्षण हुन नसकेको र अद्यावधिक बाकी बेरुजूको स्थिति लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख गरिनेछ । फछ्यौट भएको पेशकीको व्यहोरा प्रारम्भिक प्रतिवेदनमा राखेर उपत्यका बाहिरको डोरमा जतिसुकै रकमको भए पनि डोर प्रमुखबाट सम्परीक्षण गर्न सक्नेछ । तर सोबाहेक अन्य विषयको बेरुजू फछ्यौट गरी सम्परीक्षणको लागि पेश भएको अवस्थामा प्रत्यायोजित अधिकार बमोजिम हुनेछ । आफूलाई प्राप्त अधिकार क्षेत्रभन्दा बढी बेरुजू सम्परीक्षणको लागि पेश भएमा पेश भएको व्यहोरा उल्लेख गरी प्रतिवेदन दिइनेछ ।
 - लेखापरीक्षणको क्रममा विगत वर्ष औल्याइएका प्रमुख व्यहोराको कार्यान्वयन स्थिति अनुगमन गर्न प्रत्येक निर्देशनालयले लेखापरीक्षण बेरुजूको अनुगमन स्थिति दर्शाउन इकाईगत लेखापरीक्षण योजनामा समावेश गरिनेछ ।
 - वैदेशिक सहायताबाट सञ्चालित कार्यक्रमको आयोजना हिसाव उपर लेखापरीक्षण राय सहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन निर्धारित समयमा जारी गर्न लेखापरीक्षण योजना बनाई आयोजना हिसाव प्राप्त भएको १५ दिनभित्र प्रस्तुत हिसाव परीक्षण गरी राय सहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन दिइनेछ । आयोजना हिसाव परीक्षण गर्ने क्रममा अनुदान एवं ऋण खाता, खर्चको विवरण, विथड्रल एप्लिकेशन, शोधभर्ना हिसाव, इम्प्रेष्ट/ विशेष/डेजिगनेटेड खाता र बैंक मौज्जात विवरण माग गरी परीक्षण मूल्याङ्कन गरिनेछ । आयोजना हिसावको लेखापरीक्षण गर्दा वित्तीय शर्त (Financial Covenant) को परिपालना भए नभएको तथा गतवर्षको लेखापरीक्षण व्यहोराउपर सुधार भए नभएको बारेमा समेत अध्ययन गरी आयोजनाको इकाईगत लेखापरीक्षण योजना तयार गरिनेछ ।

- सबै लेखापरीक्षण टोली प्रमुखले लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी फर्केको ७ दिनभित्र लेखापरीक्षणमा देखिएका महत्वपूर्ण विषय, लेखापरीक्षणमा आइपरेका समस्या, गर्नुपर्ने सुधार समेटी महालेखापरीक्षकलाई भ्रमण प्रतिवेदन दिनुपर्नेछ । उक्त भ्रमण प्रतिवेदनको अनुगमन गर्ने, सम्बन्धित निकायको ध्यानाकर्षण गराउने एवं महत्वपूर्ण व्यहोरा वार्षिक प्रतिवेदनमा समावेश गराउने व्यवस्था मिलाउने जिम्मेवारी सम्बन्धित नायब महालेखापरीक्षकको हुनेछ ।
- विस्तृत लेखापरीक्षण कार्यान्वयनको सुरुआत प्रवेश बैठकबाट हुनेछ र बहिर्गमन बैठकपश्चात लेखापरीक्षणको प्रारम्भिक प्रतिवेदन निकायहरूलाई सम्प्रेषण गरिनेछ । बहिर्गमन बैठकमा लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोराको बुदागत जानकारी व्यवस्थापन पक्षलाई दिई प्रतिक्रिया समेत उल्लेख गरी माईन्यूट राखिनेछ । माईन्यूट भएका व्यहोराहरू प्रारम्भिक प्रतिवेदनमा समेत समावेश गरिनेछ ।
- संगठित संस्था, समितितर्फ अनुसूची २५ मा उल्लिखित संस्थाको लेखापरीक्षण कार्यालयको जनशक्ति परिचालन गरी माथि उल्लिखित पद्धतिका आधारमा सम्पादन गरिनेछ । प्रचलित कानून बमोजिम पेशागत प्रमाणपत्र प्राप्त व्यक्ति, फर्मबाट लेखापरीक्षक नियुक्ति गरिएकोमा लेखापरीक्षण कार्यको अनुगमन र गुणस्तर मूल्यांकन गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ । यसरी नियुक्त लेखापरीक्षकलाई लेखापरीक्षण शर्त एवं निर्देशन दिई लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिनेछ ।
- वितीय एवं कार्यमूलक लेखापरीक्षण स्थलगत रूपमा सम्पादन गरिनेछ । विस्तृत लेखापरीक्षण गर्दा राखिएको जोखिम अभिलेखको अतिरिक्त जोखिममा आधारित दृष्टिकोण (Risk Based Approach) अवलम्बन गरिनेछ । जस अन्तर्गत निकाय सम्बन्धी जानकारी हासिल गर्ने, अन्तर्निहित जोखिमको पहिचान, नियन्त्रण वातावरण कार्यविधिको जानकारी हासिल गर्ने, नियन्त्रण जोखिम पहिचान गर्ने र विस्तृत लेखापरीक्षण कार्यक्रमका आधारमा लेखापरीक्षण सम्पादन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । उपर्युक्त प्रयोजनका लागि कार्यालयबाट तयार गरिएका परीक्षण सूचीको प्रयोग गरिनेछ ।
- लेखापरीक्षणको लागि यथासम्भव नागरिक केन्द्रित हुने गरी व्यवस्था मिलाईनेछ । कार्यमूलक लेखापरीक्षणको क्रममा र अन्य निर्देशनालयले पनि आवश्यकता अनुसार समष्टिगत योजनामा समावेश गरी यसका लागि सेवा प्रवाहको प्रक्रियामा सरलीकरण एवं नागरिक सन्तुष्टिको स्थिति सेवा प्रवाहमा पहुँच र सेवाको गुणस्तर मूल्याङ्कन गरिने पद्धति अवलम्बन गरिनेछ ।
- नियमित यातायातको पहुँच नभएका तथा तुलनात्मक रूपमा आर्थिक कारोवार न्यून भएका जिल्लास्थित कार्यालयहरूको समयमा नै लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न र लेखापरीक्षणको लागत कम गर्ने उद्देश्यले कार्यालयले २०५२ सालदेखि निश्चित जिल्लाहरू छनौट गरी एउटै टोलीबाट लेखापरीक्षण गराउने नीति लिएको थियो । विगतको एकल लेखापरीक्षण डोरबाट गरिएको लेखापरीक्षण कार्यविधिलाई सामान्य परिमार्जन गरी यो वर्ष नियमित सडक यातायातको पहुँच नभएका एवं तुलनात्मक रूपमा आर्थिक कारोवार न्यून भएका अनुसूची-२४ बमोजिमका १५ जिल्लामा २।२ टोली खटाई लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिने छ । सो टोलीको कार्य बाँडफाँड उप महालेखापरीक्षकबाट हुनेछ । प्रत्येक टोलीको नेतृत्व निर्देशकतहबाट हुने व्यवस्था मिलाइने छ । उक्त जिल्लाहरूमा एकै समयमा टोली खटाई लेखापरीक्षण गरिने छ । लेखापरीक्षणको लागि जनशक्ति अपर्याप्त भएको अवस्थामा सामान्य प्रशासन, आर्थिक प्रशासन, जनशक्ति तथा अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध, गुणस्तर तथा संगठित संस्था निर्देशनालयसंग समन्वय गर्ने व्यवस्था महाशाखाले मिलाउन सक्ने छ ।
- संयुक्त लेखापरीक्षणमा नपरेका उपत्यका बाहिरका जिल्लाको स्थलगत लेखापरीक्षण जिल्लास्थित कार्यालयको कार्यबोझ, विस्तृत लेखापरीक्षण गर्नु पर्ने निकाय, जोखिम मापनसूचक एवं उपलब्ध जनशक्तिसमेत हेरी महाशाखा/महानिर्देशनालय वा निर्देशनालयगतबाट सम्पादन गर्ने व्यवस्था नायब महालेखापरीक्षकले उप-महालेखापरीक्षकसाग स्वीकृत गराई मिलाउनु पर्नेछ । आवश्यकता अनुसार कार्य प्रकृति र कार्यबोझको आधारमा प्रत्यक्ष रूपमा निर्देशक सालगन भई लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्नुपर्ने कार्यालयको हकमा निर्देशकले नेतृत्व गर्ने गरी लेखापरीक्षण टोली खटाइनेछ ।

४.८ **गुणस्तर नियन्त्रण** – लेखापरीक्षणको गुणस्तर नियन्त्रण गर्ने जिम्मेवारी लेखापरीक्षण कार्य सुपरिवेक्षण गर्ने जिम्मेवार पदाधिकारीको हुनेछ । कार्यालयबाट जारी गरिएको लेखापरीक्षण योजना, आचार संहिता, मानदण्ड, निर्देशिका, मार्गदर्शनबमोजिम सुपरिवेक्षण तहबाट लेखापरीक्षणको गुणस्तर नियन्त्रणको कार्य सम्पादन गरिनेछ । गुणस्तर नियन्त्रण प्रयोजनको लागि लेखापरीक्षण कार्य सञ्चालन गर्दा देहायबमोजिम कार्यसम्पादन हुनेछ ।

- गुणस्तर नियन्त्रणका लागि निर्देशन तथा सो निर्देशनको कार्यान्वयन सम्बन्धमा स्थलगत डोरको आवश्यकता अनुसार निरीक्षण सुपरिवेक्षण गर्ने, सम्पर्क स्थापित गरी सूचना आदान-प्रदान गरी गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न सहयोग गरिनेछ ।
- बेरुजू लेख्दा लेखापरीक्षण आधार (Criteria), अवस्था (Condition), कारण (Cause), प्रभाव (Consequence) र व्यावहारिक सुझाव (Corrective Action) उपर ध्यान दिइनेछ ।
- लेखापरीक्षण सम्पन्न फाइलको समीक्षा गर्ने, नपुग विषय खुलाउने, थप सूचना आवश्यक परेमा माग गर्ने व्यवस्था मिलाउने, कार्यालयबाट जारी मानदण्ड, निर्देशिका, चेकलिष्ट बमोजिम लेखापरीक्षण सम्पादन भए नभएको मूल्याङ्कन हुनेछ ।

४.९ **सुपरिवेक्षण:** स्थलगत लेखापरीक्षण कार्यको सुपरिवेक्षण गर्ने गरी समष्टिगत योजनामा उल्लेख गर्नुपर्नेछ । निर्देशनालयको जनशक्ति, पूर्वाधारको अवस्थासमेतलाई मध्यनजर राख्दै विद्युतीय माध्यमबाट सूचना आदान प्रदान गरी सुपरिवेक्षण गर्ने प्रक्रिया समेत अवलम्बन गरिनेछ ।

५. **लेखापरीक्षणमा केन्द्रित गरिने विषयहरू** – प्रत्येक महानिर्देशनालय/निर्देशनालयले लेखापरीक्षण गर्नुपर्ने मन्त्रालयको समष्टिगत जोखिम मूल्याङ्कनका आधारमा लेखापरीक्षण केन्द्रित गरिने थप विषय निर्धारण गरी अध्ययन विश्लेषण गरिनेछ । तसर्थ सबै मन्त्रालयको लेखापरीक्षणका लागि तयार गरिएका समष्टिगत योजनाहरू यस योजनाका अभिन्न अङ्ग हुनेछन् । वित्तीय प्रशासनको समग्र अध्ययन मूल्याङ्कनको सन्दर्भमा यस वर्ष आन्तरिक नियन्त्रण व्यवस्था, बजेट व्यवस्थापन, खरिद व्यवस्थापन लगायत ऐन कानूनको परिपालना, स्रोत परिचालन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन सम्बन्धी निम्न विषयहरू उपर परीक्षण केन्द्रित रहनेछ ।

५.१ मन्त्रालयगत रूपमा सम्बन्धित निर्देशनालयको समष्टिगत योजनामा समावेश गरी विस्तृत लेखापरीक्षण गर्दा विश्लेषण गरिने विषयहरू:

- **सार्वजनिक लेखा समितिको निर्णय कार्यान्वयन स्थिति**

क्षेत्रगत लेखापरीक्षण उद्देश्य: गत विगतका प्रतिवेदन उपर सार्वजनिक लेखा समितिले छलफल गरी निर्णय गरेकोमा सो निर्णय कार्यान्वयन भए नभएको अनुगमन एवं जनचासोका विषयको अध्ययन गर्ने ।

- (क) विगतमा सार्वजनिक लेखा समितिले प्रदान गरेको सुझाव, निर्देशनको अभिलेख राखी कार्यान्वयन अध्ययन गर्ने,
- (ख) सार्वजनिक जनचासो एवं सरोकार पक्षको अनुरोधको विषयहरूको अध्ययन गर्ने,

- **बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन**

क्षेत्रगत लेखापरीक्षण उद्देश्य: विनियोजन ऐन तथा निर्धारित प्रक्रिया बमोजिम बजेटको कार्यान्वयन गरे नगरेको यकिन गर्नु ।

- (क) आवधिक योजनामा उल्लिखित क्षेत्रगत नीति स्वीकृत भई कार्यान्वयन भए नभएको तथा क्षेत्रगत नीति एवं ऐन नियमहरू कार्यान्वयन सम्बन्धमा अध्ययन गर्ने,
- (ख) बजेट फ्रिज हुन नदिने उद्देश्यले पेशकी दिएको वा अन्य खातामा ट्रान्सफर गरेको, वर्षौंसम्म पेशकी फछ्यौट नगरेको व्यहोरा प्रतिवेदनमा समावेश गर्ने,
- (ग) वैदेशिक सहायता र प्राविधिक सहायता प्राप्त र उपयोग सम्बन्धमा मन्त्रालयगत विवरण प्राप्त गरी विश्लेषण गर्ने,
- (घ) वस्तुगत सहायताको प्राप्त, अभिलेख तथा उपयोग सम्बन्धमा विश्लेषण गर्ने,

- (ड) रकमान्तर सम्बन्धमा आर्थिक कार्यविधि नियमावलीले निर्दिष्ट गरेको शीर्षकमा निर्दिष्ट अधिकारीबाट तोकिएको हदसम्म रकमान्तर गरे नगरेको सुनिश्चित गर्ने,
- (च) अधिकार प्राप्त अधिकारीबाट समयमा कार्यक्रम स्वीकृत गरे नगरेको र कार्यक्रम अनुसार प्रगति हासिल गरे नगरेको मूल्याङ्कन गर्ने,
- (छ) सःशर्त अनुदानको उपयोग, निर्धारित उद्देश्यमा भए नभएको सुनिश्चित गर्ने, निःशर्त अनुदानको अनुगमन व्यवस्था अध्ययन गर्ने,
- (ज) जन चासोका कार्यक्रम ,राष्ट्रिय गौरवका आयोजना एवं बहुवर्षीय योजनाहरुको कार्यान्वयन स्थिति विश्लेषण गरी समयमा सम्पन्न गर्ने सम्बन्धमा भएको ढिलाई, विनियोजित बजेट तथा कार्यान्वयनमा देखिएका समस्या अध्ययन गर्ने,
- (झ) एउटै कार्यक्रमको लागि विभिन्न निकायबाट बजेट विनियोजन गरिएको सम्बन्धमा औंल्याउने,
- (ञ) आयोजना/कार्यालय प्रमुखहरुको उपस्थिति एवं सेवा प्रवाहमा परेको असर मूल्याङ्कन गर्ने,
- (ट) आयोजना कार्यक्रम सञ्चालन हुन नसके पनि वर्षसम्म प्रशासनिक खर्च व्यहोरेको स्थिति अध्ययन गरी प्रतिवेदनमा औंल्याउने,
- (ठ) आयोजना/कार्यक्रममा लागत रकमको ५ प्रतिशत भन्दा बढी कन्टीन्जेन्सी खर्च गरेको तथा नेपाल सरकारकोनिर्णय बमोजिम कन्टीन्जेन्सी खर्च मध्ये २.५ प्रतिशत पूंजीगत प्रकृतिको खर्च गर्नु पर्ने व्यवस्थाको कार्यान्वयन अनुगमन गर्ने,
- (ड) कार्यक्रम सञ्चालन, तालिम सन्चालन प्रयोजनको लागि स्वीकृत नर्मस अनुसार खर्च गरे नगरेको अध्ययन गर्ने,
- (ढ) स्वीकृत कार्यक्रमले निर्दिष्ट गरे अनुसारका क्रियाकलापहरु सन्चालन गरे नगरेको एवं कार्यक्रम कार्यान्वयन प्रक्रियाको अनुगमन व्यवस्था परीक्षण गर्ने,
- (ण) कार्यक्रम सन्चालनका लागि विनियोजित बजेटबाट प्रशासनिक प्रकृतिको खर्च भएको छु छैन यकिन गर्ने,

● **खरिद व्यवस्थापन तथा कार्यान्वयन**

क्षेत्रगत लेखापरीक्षण उद्देश्य: सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावली परिपालनाको साथै योजनाबद्ध किसिमबाट सार्वजनिक निर्माण, परामर्स सेवा, जिन्सी तथा उपकरण आदिको खरिद मितव्ययी तवरले गरे नगरेको बारेमा परीक्षण विश्लेषण गर्ने ।

- (क) सार्वजनिक खरिद ऐन/नियमावलीको कार्यान्वयन सम्बन्धमा खरिद प्रक्रिया अन्तर्गत आवश्यकता पहिचान, बोलपत्र एवं दरभाउपत्रबाट आपूर्तिकर्ता छनौट, गुणस्तरीय सेवा आपूर्ति व्यवस्था, खरिद योजना कार्यविधि एवं कार्यतालिकाको अनुसरण, खरिद सम्झौताका शर्तको पालना, भुक्तानी, कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन लगायत विषयहरुको परीक्षण गर्ने,
- (ख) उपभोक्ता समितिबाट गराएको कार्यको प्रकृति एवं हद तथा लागत अनुमानको आधार अध्ययन गर्ने, उपभोक्ता समितिको कार्यमा मेसिनको प्रयोग, जनश्रमदानको स्थिति, बैठकको माइन्ट, लेखापरीक्षण व्यवस्थाको परिपालना, मर्मत सम्भारको जिम्मेवारी र हस्तान्तरण सम्बन्धमा अध्ययन गर्ने,
- (ग) निर्माण व्यवसायीको सम्झौतामा समावेश गरी कम्प्युटर, सवारी साधन, मेसिन, उपकरण, स्टेशनरी लगायतका सामान खरिद गरे नगरेको अध्ययन गर्ने,
- (घ) परामर्शदाता छनौट एवं कार्य सम्पादन, विशेषज्ञको उपस्थिति एवं फेरबदल र भुक्तानी तथा कर कट्टी दाखिला अध्ययन गर्ने ।
- (ङ) वार्ता तथा अमानतमा काम गराएको सम्बन्धमा अध्ययन गर्ने ।

- **ठेक्का व्यवस्थापन**

क्षेत्रगत लेखापरीक्षण उद्देश्य: निर्माण कार्यको ठेक्का व्यवस्थापन, ठेक्काको कार्यान्वयन स्वीकृत कार्य तालिका एवं ठेक्का सम्झौताको शर्त बमोजिम गरे नगरेको अध्ययन परीक्षण गर्ने ।

- (क) निर्माण कार्यको लागत अनुमान तयार गर्दा नर्स एवं श्रम, सामग्री, उपकरणको दरको प्रयोग तथा बोलपत्र प्रक्रियाको मूल्याङ्कन गर्ने,
- (ख) निर्माण कार्यको सम्झौता संशोधन (भेरिएसन) को स्वीकृति, संशोधनको पर्याप्त प्राविधिक आधार एवं पुष्ट्याई र प्रभाव मूल्याङ्कन गर्ने,
- (ग) निर्माण व्यवसायीलाई मूल्य समायोजन दिएकोमा समझौताबमोजिमको सूत्र प्रयोग गरे नगरेको, आधार मूल्य र वर्तमान मूल्यको यथार्थता, नया आइटमको मूल्यवृद्धि, सम्झौताको अवधिमा कार्यसम्पादन हुन नसक्दाको समेत मूल्यवृद्धि भुक्तानी, निर्माण सामग्री एवं श्रम अवयवको निर्धारण उपयुक्त रहे नरहेको र मूल्यवृद्धि भुक्तानीमा सम्झौताको शर्त पालना गरे नगरेको अध्ययन गर्ने,
- (घ) दावी क्षतिपूर्ति भुक्तानीको उपयुक्तता, यथार्थता र औचित्यता परीक्षण गर्ने,
- (ङ) निर्माण कार्यको लागत अनुमान म्यानुअल वेसिसमा तयार गर्ने तर मेसिनरी प्रयोग गरी कार्य गराउने प्रक्रियाबारे अध्ययन गर्ने,
- (च) निर्माण कार्यको कार्यतालिका अनुसरण गरी म्यादभित्रै कार्य सम्पादन गरे नगरेको मूल्याङ्कन गर्ने । म्याद थप भएकोमा औचित्यता एवं कारण विश्लेषण गर्ने । म्याद थपवाट सिर्जित आर्थिक दायित्व मूल्याङ्कन गर्ने, म्याद थप नभएमा क्षतिपूर्ति लिए नलिएको यकिन गर्ने,
- (छ) एल.सी तर्फ समयमा सामान आपूर्ति नभएका कारण विदेशी विनिमय दरका कारण परेको नोक्सानी सम्बन्धमा परीक्षण गर्ने,
- (ज) लागत अनुमान स्वीकृति र ठेक्का निर्णय प्रक्रियामा ढिलाई भएको अध्ययन गर्ने ।

- **जिन्सी व्यवस्थापन**

क्षेत्रगत लेखापरीक्षण उद्देश्य: जिन्सी मालसामानको अभिलेख व्यवस्थित राखे नराखेको, संरक्षण व्यवस्था तथा आवश्यकता बमोजिम खरिद गरे नगरेको यकिन गर्नु ।

- (क) भवन, सवारी साधन, उपकरण तथा मूल्यवान जिन्सी सामान उपकरणहरु संरक्षण, उपयोग बेगर ह्रास हुँदै जाने अवस्था रहे नरहेको सुनिश्चित गर्ने,
- (ख) जिन्सी सामानको आवश्यकता, प्राप्ति, उपयोग, संरक्षण, सम्भार यकिन गर्ने,
- (ग) जिन्सी सामग्रीको उपयोग, अन्य निकायमा परिचालन, नोक्सानी अतिक्रमण जस्ता विषयमा विश्लेषण गर्ने,
- (घ) वर्षान्तमा अत्यधिक जिन्सी सामान खरिद गरी मौज्जात राखे नराखेको यकिन गर्ने,

- **राजस्व असुली**

क्षेत्रगत लेखापरीक्षण उद्देश्य: राजस्वको निर्धारण, असुली एवं दाखिला, ऐन, कानूनसम्मत तरिकाबाट भए नभएको यकिन गर्नु ।

- (क) राजस्व असुली, दाखिला, लगत तथा हिसाब मिलान परीक्षण गर्ने,
- (ख) बक्यौता लगत एवं असुली प्रक्रियामा भएको प्रगति अध्ययन गर्ने,
- (ग) आर्थिक ऐन, नियम बमोजिम असुल गर्नुपर्ने राजस्व संलग्न सम्बन्धमा परीक्षण गर्ने,
- (घ) भन्सार मूल्याङ्कन व्यवस्थाको कार्यान्वयन, न्यून विजकीकरण र दरबन्दी अनुसार राजस्व असुलीको विश्लेषण गर्ने,
- (ङ) भन्सार छुट सुविधाको वैधानिकता एवं उपयोग परीक्षण गर्ने,
- (च) मूल्य अभिवृद्धि कर फिर्ता कानून सम्मत रहे नरहेको एवं सोको उपयुक्तता परीक्षण गर्ने,

- (छ) आयकर ऐन, मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, भन्सार ऐन र अन्तःशुल्क ऐनको परिपालना परीक्षण गर्ने,
- (ज) कर विवरणको दाखिला एवं कर निर्धारण सही र यथार्थपरक रहे नरहेको मूल्याङ्कन गर्ने,
- (झ) मालपोत तर्फ पूजीगत लाभकर गणना र असुलीका सम्बन्धमा विशेष अध्ययन गर्ने,
- (ञ) सबै प्रकारका भुक्तानीमा अग्रिम कर असुली गरेको सुनिश्चित गर्ने ।

५.२ **समान प्रकृतिको व्यहोरा:** मन्त्रालय लगायत सबै निकायले सम्पादन गर्ने गतिविधिहरूको सन्दर्भमा विगतमा यी विषयहरूको लेखापरीक्षणमा समान प्रकृतिका व्यहोरा देखिएकोले वार्षिक प्रतिवेदनमा एकीकृत रूपमा समावेश गर्ने प्रयोजनको लागि देहायबमोजिमका सूचना तथा तथ्याङ्क संलग्न गर्नुपर्ने हुन्छ । यस प्रयोजनका लागि सबै मन्त्रालय एवं कार्यालयबाट संलग्न चेकलिष्ट र फारामहरूको आधारमा सूचना संलग्न तथा विश्लेषण गरी तत्सम्बन्धी समग्र व्यहोरा एकाउन्तौ वार्षिक प्रतिवेदनमा समावेश गरिनेछ । यस प्रयोजनको लागि कार्यालयहरूबाट प्राप्त सूचनाहरू एकीकृत गरी निर्देशनालयले मन्त्रालयगत विवरण प्रतिवेदन प्रयोजनको लागि उपलब्ध गराउनु पर्नेछ । चेकलिष्ट र फारामको विश्लेषण गरी देखिएका व्यहोरा अनिवार्य रूपमा प्रारम्भिक प्रतिवेदनमा औल्याउनुपर्नेछ ।

- बजेट खर्च गर्न अख्तियारी समयमा प्रदान भए नभएको सुनिश्चित गर्ने (अनुसूची १०),
- चौमासिक पूजीगत खर्चको स्थिति अध्ययन (अनुसूची ११),
- सम्भाव्यता, प्रोजेक्ट एप्राइजल, विस्तृत सर्वेक्षण, लागतलाभ विश्लेषण बेगर आयोजना सञ्चालन भए नभएको अध्ययन गर्ने (अनुसूची १२),
- विनियोजित बजेट कार्यालय/आयोजना प्रयोजनमा खर्च भए नभएको सुनिश्चित गर्ने (अनुसूची १३),
- एउटै कामलाई टुक्राटुक्रा गरी सोभै खरिद गरे नगरेको अध्ययन गर्ने (अनुसूची १४),
- बोलपत्रमा सहभागिता तथा लागत अनुमानको तुलनामा घटेको प्रतिशत विश्लेषण गर्ने (अनुसूची १५),
- ठेक्का म्याद थप सम्बन्धमा (अनुसूची १६) बमोजिम विवरण संलग्न गरी विश्लेषण गर्ने,
- मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता नभएकासाग रु.५ हजार भन्दा बढी रकमको कारोबार गरे नगरेको यकिन गर्ने (अनुसूची.१७),
- सम्पत्तिको उपयोग कार्यालयकै प्रयोजनमा प्रयोग भए नभएको सुनिश्चित गर्ने (अनुसूची १८),
- जिन्सी निरीक्षण र प्रतिवेदनको कारबाही, घरजग्गा लगत, मर्मत अभिलेख, चोरी, अतिक्रमण सम्बन्धमा अध्ययन गर्ने (अनुसूची १९),
- सञ्चालित कार्यक्रमहरूको वार्षिक लक्ष्य प्रगति सम्बन्धमा मूल्याङ्कन गर्ने (अनुसूची २०),
- ठेक्का व्यवस्थापन समयमा भए नभएको सुनिश्चित गर्ने (अनुसूची २१),
- आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली सम्बन्धमा अनुसूची २२ अनुसारको चेकलिष्ट भरी मूल्याङ्कन गर्नुपर्नेछ । यस पूर्व कार्यालयले प्रयोगमा ल्याएको परीक्षणसूची खारेज हुनेछ ।

प्रत्येक निर्देशनालयले समष्टिगत योजनामा उपर्युक्त व्यहोराहरू समावेश गरी विवरण संलग्न गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ । उपर्युक्त विवरणहरू सङ्कलन गर्दा भौचरमा आधारित भई सङ्कलन गर्नुपर्ने विवरणको हकमा नमुना छनौट गरिएको अवस्थामा नमुना छनौटमा परेका भौचरबाट प्राप्त सूचनालाई मात्र आधार लिईनेछ । यस बाहेक सम्बन्धित निर्देशनालयले मन्त्रालयगत आधारमा जोखिम मूल्याङ्कन गर्दा समावेश गर्नुपर्ने देखिएका विषयहरू समेत समावेश गरी अध्ययन गरिनेछ । संक्षिप्त कार्यविधिबाट लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिने निकायहरूमा उपरोक्त सूचना सङ्कलन गरिने छैन ।

- ५.३ कार्यमूलक र सूचना प्रविधि लेखापरीक्षणको हकमा प्रत्येक विषयको जोखिम मूल्याङ्कन सूचकको आधारमा पहिचान भएका बेग्लाबेग्लै तात्त्विक महत्वका विषयहरूलाई परीक्षण मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदनमा समावेश गरिनेछ ।
- ५.४ सार्वजनिक संस्थान एवं संगिठत संस्थाको हकमा आर्थिक विवरणको शुद्धता, यथार्थता, ऐन नियमको परिपालना र स्रोत साधन व्यवस्थापनमा केन्द्रित भई सम्बन्धित निकायको जोखिम मूल्याङ्कनका आधारमा पहिचान भएका विषयलाई आधार मानी गरिनेछ ।
६. **लेखापरीक्षणका आधारहरू:** लेखापरीक्षणको निष्पक्षता कायम राखी पद्धतिमा आधारित बनाई गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न प्रचलित कानून परिपालनाको अतिरिक्त कार्यालयको नीतिगत लेखापरीक्षणमानको साथै सर्वोच्च लेखापरीक्षण संस्थाको अन्तर्राष्ट्रिय संगठनद्वारा प्रतिपादित मानदण्ड, मार्गदर्शन समेतलाई विचार गर्दै देहायका आधारमा लेखापरीक्षण सम्पादन गरिनेछ:
- ६.१ **लेखापरीक्षण गरिने निकायको आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी कानूनी आधार:**
- लेखापरीक्षण गर्ने निकायसाग सम्बन्धित विशेष ऐन, नियम, निर्देशिका
 - आर्थिक कार्यविधि ऐन, २०५५ र नियमावली, २०६४
 - सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४
 - आवधिक योजना बजेट तथा वार्षिक कार्यक्रम,
 - आर्थिक ऐन, आयकर ऐन, मू.अ.कर ऐन, अन्तःशुल्क ऐन, भनसार ऐन तथा नियमावलीहरू,
- ६.२ **लेखापरीक्षणसम्बन्धी मानदण्ड तथा मार्गदर्शन:**
- सरकारी लेखापरीक्षण नीति मानदण्ड,
 - सरकारी लेखापरीक्षण सञ्चालन मार्गदर्शन,
 - कार्यमूलक लेखापरीक्षण मार्गदर्शन,
 - आयोजना हिसाबको लेखापरीक्षण मार्गदर्शन,
 - सार्वजनिक खरिद व्यवस्थाको लेखापरीक्षण मार्गदर्शन,
 - प्रशासकीय खर्चको लेखापरीक्षण मार्गदर्शन,
 - राजस्व लेखापरीक्षण मार्गदर्शन,
 - सार्वजनिक संस्थाका लेखापरीक्षकको लागि निर्देशन,
 - महालेखापरीक्षकको लेखापरीक्षण सम्बन्धी निर्देशन तथा परिपत्र,
 - संयुक्त लेखापरीक्षण टोली सम्बन्धी निर्देशन,
 - जिल्ला विकास समिति लेखापरीक्षण निर्देशिका,
 - जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण निर्देशिका,
 - लेखापरीक्षकको आचार संहिता २०५६,
७. **गुणस्तर पुनरावलोकन:** लेखापरीक्षण सम्पन्न भइसके पश्चात गुणस्तर आश्वस्तता निर्देशिका बमोजिम सबै निर्देशनालय, लेखापरीक्षण टोली र लेखापरीक्षण प्रकृतिलाई समेट्ने गरी छनौटको आधारमा प्रत्येक लेखापरीक्षण टोलीको कम्तीमा १ लेखापरीक्षण फाइलको गुणस्तर पुनरावलोकन गरिनेछ । गुणस्तर पुनरावलोकन गर्दा स्वार्थ बाझिने व्यवहार (Conflict of interest) नहुने व्यवस्था मिलाइनेछ । गुणस्तर पुनरावलोकन कार्यको संयोजन गुणस्तर आश्वस्तता निर्देशनालयले गर्नेछ ।
८. **सम्परीक्षण (Follow up audit)**– स्थलगत रूपमा डोर खटिएको अवस्थामा सम्परीक्षण गरिने व्यहोरा माथी लेखापरीक्षण व्यवस्थापन खण्डमा समावेश भै सकेको छ । सो अतिरिक्त निर्देशनालयहरूले सम्परीक्षणको लागी अनुरोध भएकोमा १५ दिन भित्र किनारा लगाई मासिक रूपमा प्रतिवेदन पेश गर्ने, निर्देशनालय, महा-निर्देशनालय, महाशाखा तथा महालेखापरीक्षकज्यूको उपस्थितिमा हुने नियमित बैठकमा समेत सम्परीक्षण एवं लेखापरीक्षण सम्बन्धमा मूल्याङ्कन एवं समीक्षा गरिनेछ । लेखापरीक्षणको प्रारम्भिक प्रतिवेदन पठाएको ३५ दिनभित्र कारवाही गरी फछ्यौट भएको व्यहोराको प्रगति लिई समीक्षा गरिनेछ ।

९. **प्रतिवेदन व्यवस्था:** लेखापरीक्षण क्षेत्रभित्र पर्ने कार्यालय, निकायहरूको कारोबारको नतिजाको प्रतिवेदन व्यवस्था निम्नानुसार हुनेछ :

- कार्यसञ्चालन स्तर – लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रारम्भिक प्रतिवेदन कार्यालयहरूलाई स्थलगत रूपमा नै उपलब्ध गराइनेछ । प्रारम्भिक प्रतिवेदनमा प्रतिक्रिया प्राप्त भएपछि नेपाल सरकारको केन्द्रीय निकायको अन्तिम प्रतिवेदन जारी गरिनेछ । मन्त्रालयको केन्द्रीय आर्थिक विवरणमा राय सहितको लेखापरीक्षण अन्तिम प्रतिवेदन जारी गरिनेछ ।
- सञ्चितकोष – राय सहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गरिनेछ ।
- संगठित संस्था - संगठित संस्था, समिति, बोर्ड, विश्वविद्यालय, जिल्ला विकास समितिहरूको लेखापरीक्षण सम्पन्न भएपछि अन्तिम प्रतिवेदन उपलब्ध गराइने व्यवस्थालाई बढाइदै लगिनेछ ।
- वार्षिक प्रतिवेदन - महालेखापरीक्षकले सम्पादन गरेको कामको वार्षिक प्रतिवेदन २०७० चैत्र मसान्तभित्र मन्त्रालयगत रूपमा तयार गरी सम्माननीय राष्ट्रपतिसमक्ष पेश गरिनेछ ।

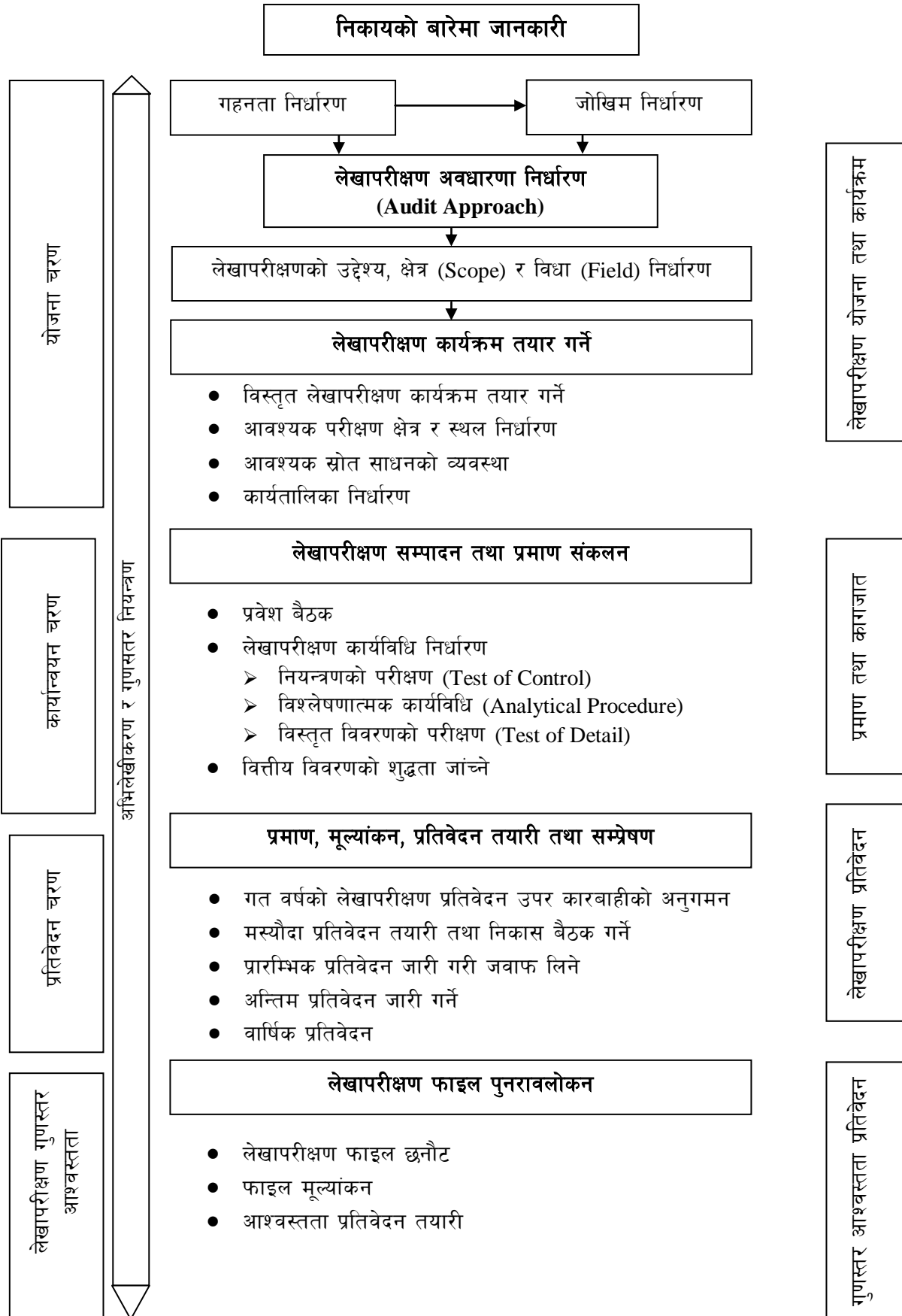
१०. जनशक्ति व्यवस्थापन

१०.१ यो वर्ष देखि सरकारी कार्यालयहरूको लागि जोखिम सूचक निर्धारण गरेर जोखिम अङ्क गणना गरिएको छ । यो अवस्थामा विस्तृत परीक्षण र संक्षिप्त कार्यविधिको अवलम्बन गरी लेखापरीक्षण गरिने निकायहरू तय गरिएकोछ । निकायहरूको जोखिम अवस्था, लेखापरीक्षण गर्नु पर्ने निकायको संख्या र आकार, भौगोलिकता, सारभूतता, कारोवारको सम्बेदनशीलता, जटिलता र नियन्त्रणको वातावरण जस्ता पक्षलाई विचार गरी निर्देशनालयहरूबाट सम्पादन गर्नुपर्ने लेखापरीक्षण कार्यका लागि कार्यवोभको आधारमा आवश्यकता अनुसार जनशक्ति व्यवस्थापन गर्नु पर्ने देखिएको छ । यो वर्ष लेखापरीक्षण गर्नु पर्ने जोखिम विश्लेषण सहितको निर्देशनालयगत विवरण र सम्बन्धित निर्देशनालयबाट लेखापरीक्षणका लागि मौजुदा जनशक्तिको विवरण अनुसूची-५ मा समावेश छ ।

लेखापरीक्षण गर्दा कारोवारको स्थिति, वर्तमान जनशक्तिको अवस्था हेरी स्थलगत लेखापरीक्षणको कार्यमा आवश्यकतानुसार निर्देशक तहसम्मलाई टोली प्रमुखको रूपमा खटाई गुणस्तरीय लेखापरीक्षण नतिजा प्राप्त गर्ने नीति अबलम्बन गरिने छ ।

१०.२ कार्यालयले निर्धारण गरेको मानव संसाधन विकास योजना बमोजिम लेखापरीक्षणमा संलग्न जनशक्तिलाई १८ घण्टाको अनवरत पेशागत तालिम प्रदान गरिनेछ । यस बाहेक क्षेत्रगत लेखापरीक्षण सम्पादन गर्नको लागि आवश्यकता पहिचान गरी जिल्ला विकास समिति, खरिद, राजश्व, निर्माण, कार्यमूलक, सूचना प्रविधि, योजना तर्जुमा, जोखिम मूल्याङ्कन, लेखापरीक्षण कार्यान्वयन सम्बन्धी तालिम सञ्चालन गरी लेखापरीक्षणमा संलग्न जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ । संयुक्त लेखापरीक्षण टोली खटाउने क्रममा निर्देशन प्रदान गर्ने तथा कर्मचारीहरूमा अंग्रेजी भाषा र कम्प्युटर सम्बन्धी ज्ञान सीप अभिवृद्धि गर्न आवश्यकताअनुसार तालिम सञ्चालन गरिनेछ ।

लेखापरीक्षण प्रवाह तालिका (Audit Flow Chart)

जोखिम पहिचान गर्न लेखापरीक्षण गर्ने निकायको मूल्याङ्कनको आधार

सि.नं.	मूल्याङ्कनका आधारहरू	अङ्क	जम्मा अङ्क
	सारभूतता (Materiality)		
१	कुल बजेट (विनियोजन, राजस्व, धरौटी र अन्य कारोबार ०६८/६९)		२५
	क) रु. २० करोडभन्दा बढी	२५	
	ख) रु. ५ करोडदेखि २० करोडसम्म	२०	
	ग) रु. १ करोडदेखि ५ करोडसम्म	१५	
	घ) रु. ५० लाखदेखि १ करोडसम्म	१०	
	ङ) रु. ५० लाख भन्दा कम	५	
२	पूर्जागत बजेट/कार्यक्रम सञ्चालन बजेट (०६८/६९)		१०
	क) रु. ५ करोडभन्दा बढी	१०	
	ख) रु. १ करोडदेखि ५ करोडसम्म	८	
	ग) रु. ५० लाखदेखि १ करोडसम्म	५	
	घ) रु. ५० लाखभन्दा कम	३	
	संवेदनशीलता (Sensitivity)		
३	पेस्की बाहेकका बेरुजू अङ्क (पचासौं वार्षिक प्रतिवेदन)		१५
	क) रु. १ करोडभन्दा बढी बेरुजू भएको	१५	
	ख) रु. ५० लाखदेखि १ करोडसम्म बेरुजू भएको	१०	
	ग) रु. ५ लाखदेखि ५० लाखसम्म बेरुजू भएको	८	
	घ) रु. ५ लाखभन्दा कम बेरुजू भएको	५	
४	पचासौं वार्षिक प्रतिवेदनमा व्यहोरा समावेश भएको		१५
	क) एकै निकायको २ भन्दा बढी व्यहोरा छुट्टै दफाहरूमा समावेश भएको	१५	
	ख) एकै निकायको कुनै एक व्यहोरा छुट्टै दफामा समावेश भएको	१०	
	घ) वार्षिक प्रतिवेदनमा छुट्टै दफा नभई व्यहोरा मात्र समावेश भएको	५	
५	राजस्व आर्जन वा खर्च व्यवस्थापनमा सरोकारपक्षको अनुरोध, सिकायत वा सञ्चारमा आएको टिप्पणी		५
	कारोवारको जटिलता (Complexity)		
६	निर्देशनालयको विगतको अनुभव एवं सङ्कलित तथ्याङ्कका आधारमा जटिल प्रकृति, स्वविवेकीय आधारमा निर्णय हुने, विभिन्न निकायको संलग्नतामा सञ्चालन हुने वा Non routine प्रकृतिको कारोवार वा वर्षको अन्त्यमा निकास खर्च वा आय आर्जन हुने		१०
	उच्च सम्भावना	१०	
	मध्यम सम्भावना	५	
	न्यून सम्भावना	१	
	नियन्त्रण वातावरण (Control Environment)		
७	निर्देशनालयको विगतको अनुभव एवं सङ्कलित तथ्याङ्कका आधारमा आन्तरिक लेखापरीक्षण प्रभावकारी नभएको तथा आन्तरिक नियन्त्रणको पर्याप्त व्यवस्था नगरी कार्यसञ्चालन गर्ने निकाय		१०
	उच्च सम्भावना	१०	
	मध्यम सम्भावना	५	
	न्यून सम्भावना	१	
८	निर्देशनालयको विगतको अनुभव एवं सङ्कलित तथ्याङ्कका आधारमा बेरुजू फछौट नगर्ने, न्यून गर्ने वा तालुक निकायबाट अनुगमन/मूल्याङ्कन एवं निर्देशन नहुने वा न्यून हुने निकाय		१०
	उच्च सम्भावना	१०	
	मध्यम सम्भावना	५	
	न्यून सम्भावना	१	
	जम्मा		१००

➤ उपर्युक्तबमोजिम अङ्क प्रदान गर्दा संवैधानिक अङ्क, मन्त्रालय, सचिवालय, आयोग र विभागस्तरका केन्द्रीय निकायहरू, स्वायत्त निकायका केन्द्रीय कार्यालयहरू, छुट्टै लेखापरीक्षण राय प्रदान गर्नुपर्ने निकायहरू र आयोजना लेखा प्रमाणित गर्नुपर्ने योजनाका समन्वय गर्ने निकायहरू, जिल्ला विकास समिति, चालू वर्ष नयां स्थापना भएका एवं बन्द भएका निकायहरूको साथै संसद, सरकार वा अन्य सरोकारपक्षहरूको अनुरोधमा लेखापरीक्षण गर्नुपर्ने कार्यालयलाई रणनीतिक निकायको रूपमा वर्गीकरण गरी विस्तृत लेखापरीक्षण गर्ने नीति रहेको छ ।

अनुसूची ३

लेखापरीक्षण गर्नुपर्ने निकायको विवरण

आर्थिक वर्ष २०६९/७०

सि.नं.	निर्देशनालय	रणनीतिक कार्यालय	आयोजना लेखा प्रमाणित गर्नुपर्ने	सार्वजनिक संस्थान	प्रथम तहका कार्यालयहरू	जम्मा (३+४+५+६)	दोस्रो तहका कार्यालयहरू	तेस्रो तहका कार्यालयहरू	कुलजम्मा (७+८+९)
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
१	संवैधानिक	३१	२		९	४२	१२८	१८६	३५६
२	अर्थ, भन्सार	८२	३		३०	११५	९	०	१२४
३	आन्तरिक राजस्व	१	०		२६	२७	१०	०	३७
४	कृषि	२०	१०		३०	६०	२४२	१६८	४७०
५	गृह	२५	०		१२०	१४५	४१८	२६८	८३१
६	परराष्ट्र	३	०		३२	३५	१	२	३८
७	पर्यटन	९	१		४	१४	१८	१५	४७
८	सार्वजनिक निर्माण	१३	६		७२	९१	२८	०	११९
९	महिला तथा बालबालिका	१४	२		६१	७७	२५	०	१०२
१०	रक्षा	१०	०		१२	२२	२०३	४८	२७३
११	वन	८	३		१२४	१३५	५९	१	१९५
१२	खानेपानी	४	५		६२	७१	१५	१	८७
१३	शहरी विकास	५	२		४४	५१	२५	०	७६
१४	स्थानीय विकास	११०	७		०	११७	१२७	४७	२९१
१५	सिंचाइ र ऊर्जा	२५	५		६७	९७	२५	०	१२२
१६	सञ्चार र शान्ति	१२	३		९	२४	८६	१	११९
१७	शिक्षा	१७	५		७५	९७	७४	०	१७१
१८	विश्वविद्यालय	२३	०		१२६	१४९	३	०	१५२
१९	स्वास्थ्य	२१	४		९६	१२१	१७४	८	३०३
२०	भूमिसुधार, श्रम, उद्योग बाणिज्य	३०	०		५५	८५	२५२	३६	३७३
२१	संगठित संस्था		०	४६	०	४६	०	०	४६
	जम्मा :	४६३	५८	४६	१०५४	१६२१	१९२२	७८१	४३२४

लेखापरीक्षण गर्नुपर्ने निकायहरूको जिल्लागत विवरण

आर्थिक वर्ष २०६९/७०

जिल्ला कोड	जिल्ला	रणनीतिक कार्यालय	आयोजना लेखा प्रमाणित गर्नुपर्ने	सार्वजनिक संस्थान	प्रथमतहका कार्यालयहरू	जम्मा (३+४+५+६)	दोस्रोतहका कार्यालयहरू	तेस्रोतहका कार्यालयहरू	कुल जम्मा (७+८+९)
१	ताप्लेजुङ	२	०	०	६	८	२१	७	३६
२	पाँचथर	३	०	०	७	१०	१३	११	३४
३	इलाम	३	०	०	१४	१७	२०	११	४८
४	झापा	४	०	०	१८	२२	३६	७	६५
५	संखुवासभा	२	०	०	७	९	२१	६	३६
६	तेह्रथुम	२	०	०	६	८	१६	७	३१
७	भोजपुर	२	०	०	६	८	२०	७	३५
८	धनकुटा	४	०	०	१४	१८	३१	११	६०
९	सुनसरी	४	०	०	२९	३३	४५	१५	९३
१०	मोरङ	५	२	०	२४	३१	४७	१७	९५
११	सोलुखुम्बु	२	०	०	७	९	१८	७	३४
१२	खोटाङ	२	०	०	६	८	२१	७	३६
१३	उदयपुर	२	०	०	१०	१२	१५	९	३६
१४	ओखलढुंगा	२	०	०	८	१०	१८	७	३५
१५	सप्तरी	२	०	०	१५	१७	२८	६	५१
१६	सिराहा	२	०	०	१६	१८	२५	१०	५३
१७	धनुषा	३	०	०	२३	२६	४१	१६	८६
१८	महोत्तरी	२	०	०	१४	१६	२४	१०	५०
१९	सर्लाही	२	१	०	१४	१७	२८	६	५१
२०	सिन्धुली	३	०	०	११	१४	१६	८	३८
२१	रामेछाप	२	०	०	६	८	१८	४	३०
२२	दोलखा	३	०	०	८	११	२३	७	४१
२३	सिन्धुपाल्चोक	३	०	०	१०	१३	१७	११	४१
२४	रसुवा	२	०	०	६	८	१८	८	३४
२५	धादिग	२	०	०	७	९	१७	११	३७
२६	नुवाकोट	२	०	०	१३	१५	१५	११	४१
२७	काठमाडौं	२१४	३५	४६	१६९	४६४	१५९	५०	६७३
२८	ललितपुर	४६	१५	०	२३	८४	५२	४१	१७७
२९	भक्तपुर	१२	१	०	१४	२७	२६	७	६०
३०	काभ्रेपलान्चोक	३	०	०	१२	१५	२३	६	४४
३१	मकवानपुर	३	०	०	१५	१८	४८	२०	८६
३२	रौतहट	२	०	०	१३	१५	२०	१२	४७
३३	बारा	३	०	०	१४	१७	२७	९	५३
३४	पर्सा	२	०	०	२५	२७	३७	११	७५
३५	चितवन	६	०	०	१७	२३	३५	१०	६८
३६	नवलपरासी	२	०	०	१०	१२	२०	११	४३
३७	रुपन्देही	३	०	०	२८	३१	४५	११	८७
३८	कपिलवस्तु	२	०	०	१३	१५	२२	१०	४७
३९	अर्घाखाँची	२	०	०	७	९	१५	८	३२

जिल्ला कोड	जिल्ला	रणनीतिक कार्यालय	आयोजना लेखा प्रमाणित गर्नुपर्ने	सार्वजनिक संस्थान	प्रथमतहका कार्यालयहरु	जम्मा (३+४+५+६)	दोस्रोतहका कार्यालयहरु	तेस्रोतहका कार्यालयहरु	कुल जम्मा (७+८+९)
४०	पाल्पा	२	०	०	११	१३	१४	९	३६
४१	गुल्मी	२	०	०	७	९	१६	८	३३
४२	स्याङ्जा	२	०	०	९	११	१७	९	३७
४३	तनहुँ	२	०	०	९	११	२२	१२	४५
४४	गोरखा	२	०	०	११	१३	१९	११	४३
४५	मनाङ	३	०	०	४	७	१२	८	२७
४६	लमजुङ	२	०	०	९	११	२१	५	३७
४७	कास्की	९	०	०	३०	३९	५९	१४	११२
४८	पर्वत	३	०	०	६	९	१६	६	३१
४९	बागलुंग	२	०	०	११	१३	२१	११	४५
५०	म्याग्दी	२	०	०	६	८	१६	४	२८
५१	मुस्ताङ	३	०	०	५	८	१५	१०	३३
५२	मुगु	२	०	०	८	१०	१२	५	२७
५३	डोल्पा	२	०	०	७	९	१६	६	३१
५४	हुम्ला	२	०	०	७	९	१३	७	२९
५५	जुम्ला	२	०	०	१२	१४	२४	१३	५१
५६	कालिकोट	२	०	०	६	८	१६	५	२९
५७	रुकुम	३	०	०	७	१०	१७	१०	३७
५८	रोल्पा	३	०	०	७	१०	२४	७	४१
५९	प्यूठान	२	०	०	९	११	१५	६	३२
६०	दाङ	३	०	०	२५	२८	३६	१४	७८
६१	सल्यान	२	०	०	११	१३	१७	५	३५
६२	बाँके	४	२	०	२६	३२	४५	२६	१०३
६३	बर्दिया	३	०	०	११	१४	२२	७	४३
६४	सुर्खेत	५	१	०	१८	२४	४५	१७	८६
६५	जाजरकोट	२	०	०	५	७	१७	९	३३
६६	दैलेख	२	०	०	७	९	१५	६	३०
६७	कैलाली	३	१	०	१९	२३	४४	१३	८०
६८	डोटी	३	०	०	१७	२०	३३	१३	६६
६९	अछाम	२	०	०	८	१०	१६	८	३४
७०	बाजुरा	२	०	०	७	९	१४	७	३०
७१	बझाङ	२	०	०	७	९	१४	६	२९
७२	कञ्चनपुर	४	०	०	२१	२५	२७	१६	६८
७३	वैतडी	२	०	०	१०	१२	१९	६	३७
७४	डडेल्धुरा	३	०	०	९	१२	१४	९	३५
७५	दार्चुला	२	०	०	७	९	१७	११	३७
कुल कार्यालय संख्या		४६३	५८	४६	१०५४	१६२१	१९२१	७८२	४३२४

विस्तृत र संक्षिप्त कार्यविधिबाट लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिने निकायको विवरण

अनुसूची- ५

सि. नं.	निर्देशनालय	विस्तृत परीक्षण विधिबाट ले प					साधारण कार्यविधिबाट ले प			कुल जम्मा कार्यालय	कार्यरत दरबन्दी			
		रणनैतिक कार्यालय	प्रथमतहका कार्यालय	दोस्रोतहका कार्यालय	तेस्रोतहका कार्यालय	जम्मा	दोस्रोतहका कार्यालय	तेस्रोतहका कार्यालय	जम्मा		निर्देशक	ले प अधिकारी	ले प अधिकारक	कुल जम्मा
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५
१	संवैधानिक	३३	९	६४	६२	१६८	६४	१२४	१८८	३५६	१	९	१	११
२	अर्थ, भन्सार	८५	३०	५	०	१२०	४	०	४	१२४	३	६	१	१०
३	आन्तरिक राजश्व	१	२६	५	०	३२	५	०	५	३७	५	६	४	१५
४	कृषि	३०	३०	१२१	५६	२३७	१२१	११२	२३३	४७०	३	६	२	११
५	गृह	२५	१२०	२०९	९०	४४४	२०९	१७८	३८७	८३१	४	९	२	१५
६	परराष्ट्र	३	३२	१	१	३७	०	१	१	३८	१	१	०	२
७	पर्यटन	१०	४	९	५	२८	९	१०	१९	४७	२	३	०	६
८	सडक	१९	७२	१४	०	१०५	१४	०	१४	११९	३	१०	४	१७
९	महिला तथा बालबालिका	१६	६१	१३	०	९०	१२	०	१२	१०२	१	५	०	६
१०	रक्षा	१०	१२	१०२	१६	१४०	१०१	३२	१३३	२७३	३	७	३	१३
११	वन	११	१२४	३०	१	१६६	२९	०	२९	१९५	३	३	२	८
१२	खानेपानी	९	६२	८	१	८०	७	०	७	८७	२	७	२	११
१३	शहरी विकास	७	४४	१३	०	६४	१२	०	१२	७६	१	६	१	८
१४	स्थानीय विकास	११७	०	६४	१६	१९७	६३	३१	९४	२९१	४	९	६	१९
१५	सिंचाइ र ऊर्जा	३०	६७	१३	०	११०	१२	०	१२	१२२	५	६	२	१३
१६	सञ्चार र शान्ति	१५	९	४३	१	६८	४३	०	४३	१११	१	५	१	७
१७	शिक्षा	२२	७५	३७	०	१३४	३७	०	३७	१७१	४	१०	३	१७
१८	विश्वविद्यालय	२३	१२६	२	०	१५१	१	०	१	१५२	३	६	२	११
१९	स्वास्थ्य	२५	९६	८७	३	२११	८७	५	९२	३०३	१	१०	४	१५
२०	भूमिसूधार, श्रम, उद्योग बाणिज्य	३०	५५	१२६	१२	२२३	१२६	२४	१५०	३७३	२	१०	०	१२
२१	संगठित संस्था	४६	०		०	४६	०	०	०	४६	७	३	१	११
२२	कार्यमूलक/सुचना प्रविधि								०	०	८	८	३	२१
२३	जनशक्ति गूणस्तर								०	०	३	३	१	७
२४	प्रशासन								०	०	४	८	९	२१
	जम्मा :	५६७	१०५४	९६६	२६४	२८५१	९५६	५१७	१४७३	४३२४	७२	१५८	५५	२८५

ट्रष्टव्य: गतवर्ष संक्षिप्त कार्यविधिबाट लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको कार्यालय संख्या २०८१ रहेकोमा यो वर्ष १४७३ कार्यालयको लेखापरीक्षण संक्षिप्त कार्यविधिबाट सम्पन्न गरिनेछ ।

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
..... महानिर्देशनालय

समष्टिगत लेखापरीक्षण योजना, २०७०

..... मन्त्रालय

परिच्छेद १

१ निकाय सम्बन्धी जानकारी

१.१ निकायको कार्यक्षेत्र

१.२ नेपाल सरकार (कार्य विभाजन) नियमावली, २०६९ अनुसार मन्त्रालयको मुख्य कार्यहरु:

२ क्षेत्रगत नीतिहरुको व्यवस्था:

२.१ **नीतिगत व्यवस्था** – मन्त्रालय अन्तर्गतका कार्यहरुलाई दीर्घकालीन कार्यक्रम सञ्चालन र कार्यान्वयन गर्नको लागि निम्नानुसार दीर्घकालिन तथा अल्पकालिन नीतिहरुको व्यवस्था

३ आवधिक योजना र वार्षिक बजेटका मुख्य व्यहोरा

३.१ राष्ट्रिय गौरव/महत्वका विषय/आयोजना सम्बन्धी व्यवस्थाहरु:

३.२ आवधिक योजनाको (२०६७/६८–२०६९/७०) उद्देश्य तथा कार्यक्रम

- उद्देश्य –चालू त्रि-वर्षिय योजनामा मन्त्रालय अन्तर्गत देहायअनुसार उद्देश्य उल्लेख गरिएको छ ।
- त्रि-वर्षिय योजनाको लक्ष्य हासिल गर्न सञ्चालित प्रमुख कार्यक्रम/आयोजना निम्नानुसार छन्

४ क्षेत्रको लक्ष्य

४.१ प्राथमिकता प्राप्त आयोजना/कार्यक्रम:

५ निकायसंग सम्बन्धित कानूनी व्यवस्था (ऐन, नियमावली, विनियम, कार्यविधि र नर्म्सहरु)

६ संगठनात्मक स्वरुप:

७ **समग्र जोखिम मुल्याङ्कन:**(महालेखा परीक्षकको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना २०७० मा उल्लेख भएका सान्दर्भिक व्यहोराहरुको अतिरिक्त सम्बन्धित निकायको जोखिम अभिलेखबाट देखिएका व्यहोराहरु समेत समावेश गर्ने)

परिच्छेद २

सम्पादन गर्नुपर्ने लेखापरीक्षण, सम्परीक्षणको विवरण एवं कार्ययोजना

८ २०६९/७० को विनियोजन

(रु हजारमा)

क्र.सं.	विवरण	उपशीर्षक संख्या	विनियोजित रकम		जम्मा
			नेपाल सरकार	वैदेशिक	
१	चालू				
२	पूजीगत				
३.	वित्तिय व्यवस्था (साँवा, ब्याज, भुक्तानी)				
	जम्मा:-				

९ २०६९।७० को राजस्व अनुमान (२०६८।६९ को यथार्थ)

(रु हजारमा)

क्र.सं.	राजस्व शीर्षक	विवरण	रकम	अनुमान / यथार्थ
१				
२				

१० धरौटी कारोबार

(रु हजारमा)

कार्यालय संख्या	२०६८।६९ को अन्तिम मौज्जात

११ सरकारी कार्यालयको अन्य कारोबार

(रु हजारमा)

क्र.सं.	कार्यालय	कारोबारको किसिम

१२ बक्यौता लेखापरीक्षण (सरकारी कार्यालय)

(रु हजारमा)

क्र.सं.	विवरण	इकाई	रकम
१	विनियोजन		
२	राजस्व		
३	धरौटी		
	जम्मा		

१३ लेखापरीक्षण गर्नुपर्ने सरकारी कार्यालय

सि.नं.	कार्यालयको विवरण	कार्यालयको नाम	कार्यालयको संख्या
१.	मन्त्रालय		
२.	विभागहरु		
३.	क्षेत्रिय निर्देशनालयहरु		
४.			
	जम्मा: -		

१४ लेखापरीक्षण गर्नुपर्ने सङ्गठित संस्थाको विवरण (समिति र कोषहरु समेत)

क्र.सं.	संस्थाको नाम	लेखापरीक्षण सम्पन्न अन्तिम आर्थिक वर्ष	लेखापरीक्षण गर्नुपर्ने आर्थिक वर्ष / वर्षहरु	लेखापरीक्षण सम्पन्न अन्तिम आर्थिक वर्षको रकम

१५ लेखापरीक्षण गर्नुपर्ने सार्वजनिक संस्थानको विवरण

क्र.सं.	संस्थाको नाम	लेखापरीक्षण सम्पन्न अन्तिम आर्थिक वर्ष	लेखापरीक्षण गर्नुपर्ने आर्थिक वर्ष / वर्षहरु	लेखापरीक्षण सम्पन्न अन्तिम आर्थिक वर्षको रकम

१६ आयोजना हिसाब प्रमाणित गर्नुपर्ने आयोजना/कार्यक्रमको विवरण

क्र.सं.	आयोजना/कार्यक्रम	कार्यालयहरु रहेको जिल्ला	दातृ संस्था	प्रतिवेदन उपलब्ध गराउनुपर्ने मिति
१.				
२.				

१७ प्राविधिक सहायता (बजेट वक्तव्यसाथ पेश भएको विवरणअनुसार)

(२०७० आषाढ मसान्तको विक्री दरअनुसार हुने रु. हजारमा)

क्र.सं.	कार्यक्रम	दातृ संस्था	सम्फौता रकम	
			विदेशी मुद्रा र रकम	(रु.०००)

१८ अन्य सहायता (वार्षिक बजेट र बजेट वक्तव्यसाथ पेश भएको विवरणमा समावेश नभएको)

(२०७० आषाढ मसान्तको विक्री दरअनुसार हुने रु. हजारमा)

क्र.सं.	कार्यक्रम	दातृ संस्था	सम्भौता रकम	
			विदेशी मुद्रा र रकम	(रु.०००)

१९ अन्य कारोबार : यस अगाडिका बुदामा समावेश नभएका सबै कारोबार/कार्यक्रम

(२०७० आषाढ मसान्तको विक्री दरअनुसार हुने रु. हजारमा)

क्र.सं.	कार्यक्रम	दातृ संस्था/स्रोत	सम्भौता रकम	
			विदेशी मुद्रा र रकम	(रु.०००)

२० कार्यमूलक/सूचना प्रविधि लेखापरीक्षण गरिने विषय/निकाय

क्र.सं.	निकाय	लेखापरीक्षण गर्ने जिम्मेवार निर्देशनालय
१.		
२.		
३.		

२१ सम्परीक्षण गर्नुपर्ने विवरण (वार्षिक प्रतिवेदन २०६९ पछिको)

क्र.सं.	कार्यालय/संस्था	लगत (रु.हजारमा)
१		
२		
	जम्मा	

परिच्छेद ३

लेखापरीक्षणको उद्देश्य, क्षेत्र र पद्धति

२२ लेखापरीक्षणको उद्देश्य-

२३ लेखापरीक्षणको क्षेत्र

२४ लेखापरीक्षणका आधारहरू:

- लेखापरीक्षण गरिने निकायको आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी कानूनी आधार
- लेखापरीक्षणसम्बन्धी मानदण्ड तथा मार्गदर्शन:

२५ लेखापरीक्षण प्रक्रिया

२५.१ संक्षिप्त लेखापरीक्षण प्रक्रिया (Desk Audit) बाट सम्पन्न गरिने कार्यालयहरूको विवरण

क्र.सं.	कार्यालय	कार्यालयहरू रहेको जिल्ला	जोखिम अंक भार
१.			
२.			
	जम्मा		

२५.२ विस्तृत लेखापरीक्षण गरिने कार्यालयको विवरण:

क्र.सं.	कार्यालय	कार्यालयहरू रहेको जिल्ला	जोखिम अंक भार
१.			
२.			

संक्षिप्त र विस्तृत कार्यविधि अवलम्बन गरी लेखापरीक्षण गरिने निकायहरूको विवरण वार्षिक लेखापरीक्षण योजना २०७० को सि.नं. ४.२ मा उल्लेख भए बमोजिमको मापदण्डको आधारमा तयार गर्नु पर्नेछ ।

- २६ सामयिक लेखापरीक्षण:
 २७ बेरुजू सम्परीक्षण:
 २८ सार्वजनिक लेखा समितिको निर्णय कार्यान्वयन:
 २९ गुणस्तर नियन्त्रण तथा सुपरिवेक्षण:

परिच्छेद ४

पहिचान गरिएका जोखिमका विषयहरू

- ३० स)क्षिप्त प्रक्रियाबाट लेखापरीक्षण गरिने निकायसाग सम्बन्धित:
 ३०.१ सरकारी कार्यालय:
 ३०.२ स-ठित संस्था
 ३१ विस्तृत लेखापरीक्षण गरिने निकायसाग सम्बन्धित: निकायको आन्तरिक नियन्त्रण पद्धतिको परीक्षण, गत विगत वर्षको लेखापरीक्षणको अनुभव र समसामयिक रूपमा देखिएका व्यहोराको अतिरिक्त निर्देशनालयमा रहेको जोखिम अभिलेख समेतका आधारमा पहिचान गरिएका जोखिमका विषयहरू समावेश गरिएको छ ।
 ३१.१ सरकारी कार्यालय

- कार्यालय सञ्चालन/चालू खर्चतर्फ सबै कार्यालयसँग सम्बन्धित:

क्र.सं.	जोखिमका विषयहरू
१.	
२.	

- कार्यालय सञ्चालन/चालू खर्चतर्फ थप जोखिमका विषयहरू (आयोजना हिसाब प्रमाणित गर्दा ध्यान दिनुपर्ने विषय समेत)

क्र.सं.	व.शी.न	कार्यक्रम	जोखिमका विषयहरू
१.			
२.			

- कार्यक्रम सञ्चालन/पूजीगत खर्चतर्फ सबै निकाय वा कार्यक्रमसँग सम्बन्धित

क्र.सं.	जोखिमका विषयहरू
१.	
२.	

- कार्यक्रम सञ्चालन पूजीगत खर्चतर्फ: कार्यक्रमअनुरूप थप जोखिमका विषयहरू (आयोजना हिसाब प्रमाणित गर्दा ध्यान दिनुपर्ने विषय समेत)

क्र.सं.	व.शी.न	कार्यक्रम	जोखिमका विषयहरू
१			
२			

- राजस्वतर्फ सबै कार्यालयसाग सम्बन्धित

क्र.सं.	कार्यालयहरू	जोखिमका विषयहरू
१		

- राजस्वको प्रकृति अनुरूप थप जोखिमका विषयहरू

क्र.सं.	राजस्वको विवरण	कार्यालय	जोखिमका विषयहरू

--	--	--	--

- धरौटीतर्फ सबै कार्यालयसाग सम्बन्धित

क्र.सं.	कार्यालय	जोखिमका विषयहरु
१		

- विशेष प्रकृतिको धरौटी कारोबारसाग सम्बन्धित थप जोखिमका विषयहरु

क्र.सं.	कार्यालय	जोखिमका विषयहरु
१		

३१.२ संगठित संस्था

- सबै संस्थासाग सम्बन्धित

क्र.सं.	कार्यालय	जोखिमका विषयहरु
१		

- संस्थाको प्रकृति/कारोवार अनुरूप थप जोखिमका विषयहरु

क्र.सं.	संस्था	जोखिमका विषयहरु

३२ निर्देशनालयले निकायको सम्बन्धमा थप विषयमा परीक्षण/अध्ययन गर्नु पर्ने भएमा अन्य आवश्यक व्यहोराहरु

३३ लेखापरीक्षण कार्ययोजना: (संगठन, जनशक्ति समेत)

कार्य विवरण	२०७०									२०७१		
	श्रावण	भाद्र	अशोज	कार्तिक	मार्ग	पौष	माघ	फाल्गुण	चैत्र	वैशाख	जेठ	आषाढ
१. वार्षिक लेखापरीक्षण योजना तयार गर्ने												
२. निकायगत योजना तयारी एवं कार्यान्वयन												
२. लेखापरीक्षण गर्ने (बक्यौता समेत)												
क. उपत्यका बाहिरका कार्यालयहरु												
ख. उपत्यका भित्रका कार्यालयहरु												
३. आयोजना हिसाबको लेखापरीक्षण गरी ले. प. प्रमाणपत्र दिने ।												
४. मन्त्रालय (कार्य सञ्चालनस्तर) को अन्तिम लेखापरीक्षण प्रतिवेदन उपलब्ध गराउने												
५. सम्परीक्षण गर्ने												
६. वार्षिक प्रतिवेदन तयार गर्ने												
७. लगत, फाइल, अभिलेख, योजना अद्यावधिक गर्ने												

३४ संगठन तथा जनशक्ति

तयार गर्ने

सिफारिस गर्ने

स्वीकृत गर्ने

निर्देशक
मिति

(नायब महालेखापरीक्षक)
मिति

(उप-महालेखापरीक्षक)
मिति

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

..... निर्देशनालय

विस्तृत लेखापरीक्षण योजना एवं कार्यक्रम

निकायको नाम: कार्यालय,

आर्थिक वर्ष २०६९।७०

परिच्छेद १

निकायको जानकारी

१. स्थापना र उद्देश्य एवं कार्यक्षेत्र:

१.१ कार्यालयबाट सम्पादन हुने प्रमुख कार्य प्रवाह व्यवस्था

२. निकायको काम कारबाहीसँग सम्बन्धित नीतिगत एवं कानूनी व्यवस्था:

३. निकायसँग सम्बन्धित नीति, चालू आवधिक योजनामा उल्लेख भएका प्रमुख व्यवस्था

३.१ त्रिवर्षीय योजना (२०६७।६८ देखि २०६९।७०) ले लिएका लिएका रणनीति एव कार्यनीति रणनीति

•

•

कार्यनीति

•

•

४. चालू वर्षको बजेट वक्तव्यमा उल्लेख भएका प्रमुख व्यवस्था:

•

•

५. निकायको कामको विभाजन -

६. यस वर्षका जिम्मेवार पदाधिकारी र कार्यरत अवधि:

क्र.सं.	कार्यालय प्रमुख		आर्थिक प्रशासन प्रमुख	
	नाम र दर्जा	कार्यरत अवधि	नाम र दर्जा	कार्यरत अवधि

७. स्वीकृत दरबन्दी र पदपूर्तिको अवस्था:

क्र.सं.	पद	श्रेणी	दरबन्दी	पदपूर्ति (आषाढ मसान्तको स्थिति)		
				स्थायी	करार	जम्मा

८. यस वर्षको स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम, लक्ष्य तथा प्रगतिअनुसार सम्पादित प्रमुख कार्यहरू:

क्र.सं.	प्रमुख कार्यहरू	इकाई	लक्ष्य	प्रगति

९. आर्थिक कारोबार: (सरकारी कार्यालयतर्फ)

९.१ विनियोजन

बजेट उपशीर्षक	वार्षिक बजेट	निकासा	खर्च	खर्च मध्ये पेशकी बाँकी	
				म्याद नाघेको	म्याद ननाघेको

--	--	--	--	--	--

९.२ राजस्व

उपशीर्षक	लगत	असुली		दाखिला	बाँकी	
		लगती	हसवली		लगत	नगद

९.३ धरौटी

गत वर्षको जम्मेवारी	यसवर्ष प्राप्त	खर्च		बाँकी	
		फिर्ता	सदरस्याहा	सेस्ताअनुसार	बैंक अनुसार

९.४ अन्य कारोबार वा अन्य आय व्ययको विवरण

गत वर्षको जिम्मेवारी	यसवर्ष प्राप्त	खर्च		बाँकी
		कार्यक्रम खर्च	फिर्ता	

९.५ आर्थिक कारोबार: सन्धित संस्थातर्फ (समिति र कोषहरु समेत)

गत वर्षको जिम्मेवारी	यसवर्षको आय	जम्मा	खर्च	बाँकी आगामी वर्षको लागि जिम्मेवारी सरेको

१०. आर्थिक कारोबारका सेस्ता अनुसन्धानको लागि अन्य निकायमा पेश गरेको भएमा फिर्ता प्राप्त भए नभएको, प्रतिवेदन प्राप्त भए नभएको र प्रतिवेदन प्राप्त भएको भए सो को मुख्य व्यहोराहरु:

११. निकायका सम्बन्धमा अन्य सान्दर्भिक एवं महत्वपूर्ण जानकारी:

१२. गतवित्त वर्षका प्रतिवेदनका प्रमुख व्यहोराहरु:

परिच्छेद २

लेखापरीक्षण योजना एवं कार्यक्रम

१३. लेखापरीक्षणको उद्देश्य :

१४. लेखापरीक्षणको क्षेत्र :

१५. लेखापरीक्षणको पद्धति र सीमा:

१६. **जोखिम निर्धारण:** निकायको जोखिम निर्धारण गर्दा आर्थिक कारोबारको सारभूतता, संवेदनशीलता, कारोबारको जटिलता तथा नियन्त्रणको वातावरणको मूल्याङ्कन गरिनेछ । सो को अतिरिक्त कार्यालयले स्वीकृत गरेको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण निर्देशिकाको आधारमा कारोबारको विश्लेषण गरी जोखिमका क्षेत्रहरु पहिचान गरिएको छ । जोखिम निर्धारणको क्रममा सामयिक लेखापरीक्षण गर्दा पहिचान गरिएका विषयलाई समेत आधार लिइएको छ । निकायको अन्तर्निहित जोखिम, आन्तरिक नियन्त्रण व्यवस्था, आन्तरिक लेखापरीक्षणको प्रभावकारिता र नियन्त्रण जोखिमको अवस्थाको मूल्याङ्कन गरी संभावित असरहरु निम्नानुसार पहिचान गरिएको छ :

सि.नं	अन्तर्निहित जोखिम	आन्तरिक नियन्त्रणको व्यवस्था	नियन्त्रण जोखिम	संभावना	असर

१७. लेखापरीक्षण कार्यक्रम

सि.नं.	जोखिम निर्धारणको क्र.सं.	परीक्षण गरिने विषयहरु	परीक्षणको विधि र नमूना छनौट	लेखापरीक्षक	कार्यपत्रको पाना नम्बर

सि.नं.	जोखिम निर्धारणको क्र.सं.	परीक्षण गरिने विषयहरू	परीक्षणको विधि र नमूना छनौट	लेखापरीक्षक	कार्यपत्रको पाना नम्बर

१८. लेखापरीक्षण टोली:

क्र.सं.	पद	नामथर
१		
२		

१९. लेखापरीक्षण गरिने अवधि: २०७०।। देखिसम्म (...कार्य दिन)

२०. सुपरीवेक्षण: लेखापरीक्षणको सुपरीवेक्षण कार्यालयले व्यवस्था गरे अनुसार हुनेछ।

तयार गर्ने

सिफारिस गर्ने

स्वीकृत गर्ने

लेखापरीक्षण अधिकारी

निर्देशक

नायब महालेखापरीक्षक

मिति

मिति

मिति

द्रष्टव्य: लेखापरीक्षणको क्रममा परीक्षण गर्नु पर्ने थप विषयहरू देखिएमा निम्न ढांचामा लेखापरीक्षण कार्यक्रम तयार गरी लेखापरीक्षण गर्नु पर्नेछ।

२१. विस्तृत लेखापरीक्षण थप कार्यक्रम

१. जोखिम निर्धारण

सि.नं.	अन्तरनिहित जोखिमहरू	सम्भावना	असर	नियन्त्रण जोखिम

२. लेखापरीक्षण कार्यक्रम

सि.नं.	जोखिम निर्धारण क्रमसंख्या	परीक्षण गर्ने विषयहरू	परीक्षण विधि र नमूना छनौट	लेखापरीक्षक	कार्यालयको पाना नम्बर

तयार गर्ने

स्वीकृत गर्ने

(लेखापरीक्षण अधीक्षक/अधिकारी)

(लेखापरीक्षण अधिकारी/निर्देशक)

मिति

मिति

महालेखा परीक्षकको कार्यालय
 निर्देशनालय
 स)क्षिप्त कार्यविधिबाट सम्पन्न हुने निकायको लेखापरीक्षण योजना एवं कार्यक्रम
 निकायको नाम र जिल्ला
 आर्थिक वर्ष २०६९/७०

१ आर्थिक कारोबार :

१.१ विनियोजन

बजेट उपशीर्षक	वार्षिक बजेट	निकासा	खर्च	खर्च मध्ये पेशकी बाँकी	
				म्याद नाघेको	म्याद ननाघेको

१.२ राजस्व

उपशीर्षक	लगत	असुली		दाखिला	बाँकी	
		लगती	हसवली		लगत	नगद

१.३ धरौटी

गत वर्षको जिम्मेवारी	यसवर्ष प्राप्त	खर्च		बाँकी	
		फिर्ता	सदरस्याहा	सेस्ताअनुसार	बैंक अनुसार

१.४ अन्य कारोबार वा अन्य आय व्ययको विवरण

विवरण	गत वर्षको जिम्मेवारी	यसवर्ष प्राप्त	खर्च		बाँकी
			कार्यक्रम खर्च	फिर्ता	

२ **लेखापरीक्षणको क्षेत्र, पद्धति र सीमा:** कार्यालयले संक्षिप्त लेखापरीक्षण विधि अवलम्बन गर्न स्वीकृत गरेको परीक्षण सूचीको प्रयोग गरी लेखापरीक्षण गरिने छ । लेखापरीक्षण गर्दा सम्बन्धित जिल्लाको कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयले उपलब्ध गराएको निकायको वित्तीय विवरण र आन्तरिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदनलाई आधार लिइने छ ।

३ लेखा परीक्षण कार्यक्रम

क्र.सं.	पद	नाम,थर	लेखापरीक्षण अवधि
१.			
२.			

४. **सुपरिवेक्षण** – लेखापरीक्षणको सुपरिवेक्षण कार्यालयले व्यवस्था गरे अनुसार हुनेछ ।

तयार गर्ने

सिफारिस गर्ने

स्वीकृत गर्ने

लेखापरीक्षण अधिकारी
मिति

निर्देशक
मिति

नायब महालेखापरीक्षक
मिति

संक्षिप्त कार्यविधिबाट लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिने निकायको परीक्षणसूची
२०६९।७०

कार्यालयको नाम:

क्र.सं.	परीक्षण विषय	छ	छैन	लागू नहुने	कार्यपत्र नं. प्रतिवेदनको दफा
१. विनियोजनतर्फ:					
१.१	आन्तरिक लेखापरीक्षणबाट प्रमाणीत वार्षिक आर्थिक विवरण (म.ले.प.फा.नं.१७)				
१.२	पेशकी बांकीको विवरण (म.ले.फ.फा.नं. १४)				
१.३	बैंक हिसाव मिलान विवरण (म.ले.प.फा.नं.१५)				
१.४	खर्चको फाटवारी (म.ले.प.फा.नं.१३)				
१.५	भुक्तानी दिन बांकीको कच्चेवारी (म.ले.प.फा.नं. १८)				
१.६	आन्तरिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदन				
२. धरौटी तर्फको आर्थिक विवरण					
२.१	आन्तरिक लेखापरीक्षणबाट प्रमाणीत वार्षिक आर्थिक विवरण				
२.२	बैंक हिसाव मिलान विवरण				
२.३	आन्तरिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदन				
३. राजस्व तर्फको आर्थिक विवरण					
३.१	आन्तरिक लेखापरीक्षणबाट प्रमाणीत वार्षिक आर्थिक विवरण				
३.२	बैंक हिसाव मिलान विवरण				
३.३	आन्तरिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदन				
४. अन्य कारोवार तर्फको आर्थिक विवरण					
४.१	आन्तरिक लेखापरीक्षणबाट प्रमाणीत वार्षिक आर्थिक विवरण				
४.२	बैंक हिसाव मिलान विवरण				
४.३	पेशकी बांकीको विवरण				
४.४	आन्तरिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदन				
५. आर्थिक विवरणको अध्ययनमा देखिएका व्यहोरा					
५.१	रकमान्तर/स्रोतान्तर (को.ले.नि.का संग भिडाउंदा) मिलेको				
५.२	धरौटी (को.ले.नि.का. संग भिडाउंदा) मिलेको				
५.३	राजस्व (को.ले.नि.का. संग भिडाउंदा) मिलेको				
५.४	आर्थिक विवरणको जोडजम्मा मिलेको				
५.५	शिर्षकगत निकास भन्दा वही खर्च				
५.६	आ.ले.प. प्रतिवेदनको व्यहोरा फछ्यौट भएको				

अख्तियारी प्रदान सम्बन्धी विवरण
२०६९।७०

क्र.सं.	कार्यालयको नाम	आषाढ महिनामा प्रदान गरिएको	
		उपशीर्षक संख्या	रकम

द्रष्टव्य: आयोजना/निकाय/कार्यालयलाई प्राप्त अख्तियारीमा उल्लिखित मितिलाई आधार मानेर विवरण तयार गर्नुपर्दछ ।

चौमासिक कार्यक्रम सञ्चालन/पूजीगत खर्च विवरण
२०६९।७०

क्र.सं.	बजेट उपशीर्षक	कुल खर्च	चौमासिक खर्च			
			प्रथम चौमासिक	दोस्रो चौमासिक	तेस्रो चौमासिक	आषाढ महिना

सम्भाव्यता अध्ययन सम्बन्धी विवरण
२०६९।७०

क्र.सं.	कार्यालयको नाम	सम्भाव्यता अध्ययन प्रोजेक्ट एप्राइजल, विस्तृत सर्भेक्षण, लागत विश्लेष बेगर सञ्चालित आयोजना संख्या	हालसम्मको खर्च रकम	कैफियत

द्रष्टव्य: उपर्युक्त सम्बन्धमा विस्तृत विवरण टिपोट गरी सैद्धान्तिक व्यहोरा लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा समावेश गर्ने ।

अन्य प्रयोजनको खर्च
२०६९।७०

क्र.सं.	खर्च व्यहोर्ने कार्यालय	खर्च व्यहोरिएको कार्यालय	खर्चको प्रयोजन	खर्च		कैफियत
				विवरण	रकम	

द्रष्टव्य: उपर्युक्त खर्च कुन निकाय, पदाधिकारीको लागि व्यहोरिएको हो तत्सम्बन्धी थप विवरण लेखापरीक्षणको प्रारम्भिक प्रतिवेदनमा समावेश गर्ने ।

बोलपत्र बेगर काम टुक्रा पारी खरिद गरेको विवरण
२०६९।७०

क्र.सं.	उपशीर्षकको नाम	कामको प्रकृति	कामको लागत अनुमान	टुक्रा संख्या	खर्च रकम

द्रष्टव्य: एउटै काम टुक्रा पारी गराएको कामको प्रकृति लेखापरीक्षणको प्रारम्भिक प्रतिवेदनमा खुलाउने ।

बोलपत्रमा सहभागिता र लागत कबोल अङ्क तुलना विवरण
२०६९।७०

क्र.सं.	कार्यालयको नाम	ठेक्का संख्या	बोलपत्र बिक्री संख्या	बोलपत्र दाखिला संख्या	बोलपत्र फिर्ता संख्या	लागत अनुमान	स्वीकृत रकम

द्रष्टव्य: १. लागतको तुलनामा ५ प्रतिशत भन्दा कम घटेको वा बढीमा खरिद सम्झौता भएको संख्या र रकम मात्र समावेश गर्ने ।

२. आर्थिक वर्ष २०६९।७० को ठेक्का सम्बन्धमा मात्र उल्लेख गर्ने

म्याद थप सम्बन्धी विवरण
२०६९।७०

क्र.सं.	कार्यालयको नाम	जम्मा ठेक्का संख्या	म्याद थप भएको ठेक्का संख्या		
			सुरु अवधिको ५०% सम्म थप	सुरु अवधिको ५१ देखि १००% सम्म थप	शतप्रतिशतभन्दा बढी अवधि थप

द्रष्टव्य: गत विगत वर्ष सुरु भई यस वर्ष सम्पन्न एवं चालू रहेका ठेक्काको विवरण समावेश गर्ने ।

मूल्य अभिवृद्धि कर दर्ता नभएकासाग गरेको कारोबार सम्बन्धी विवरण
२०६९।७०

क्र.सं.	कार्यालयको नाम	फर्मको संख्या	कारोबार रकम

द्रष्टव्य: रु.५ हजारभन्दा बढी रकमको खरिद मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता नभएकासाग गरेको भए समावेश गर्ने ।

सम्पत्तिको उपयोग सम्बन्धी विवरण
२०६९।७०

क्र.सं.	कार्यालय	सम्पत्तिको नाम	संख्या	खरिद/हस्तान्तरण भई प्राप्त मिति	हाल प्रयोग गर्ने निकाय	कैफियत

द्रष्टव्य: लेखापरीक्षण अवधिमा कार्यालय/आयोजनाको जिन्सी खातामा अभिलेखाङ्कन भइ अन्य सम्बन्धित कार्यालय, तालुक निकाय वा पदाधिकारीको प्रयोगमा रहेको सम्पत्तिको संख्या उल्लेख गर्ने ।

नोक्सानी/चोरी/अतिक्रमण/बेचलीको सम्पत्तिको विवरण
२०६९।७०

कार्यालयको नाम:

क्र.सं.	सम्पत्तिको नाम	मोटामोटी मूल्य	अवस्था	गर्नुपर्ने कारबाही	कैफियत
१	सवारीसाधन				
२	कम्प्युटर/ल्यापटप				
३	मेसिनरी औजार/उपकरण				
४	घरजग्गालगायत अन्य				

द्रष्टव्य: नोक्सानी, चोरी भएका, बेचली अवस्थामा रहेको कुनै पक्ष व्यक्तिवाट अतिक्रमण गरिएका स्थिर सम्पत्तिहरूलाई मात्र उल्लेख गर्ने ।

वार्षिक लक्ष्य तथा प्रगति
२०६९/७०

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	कार्यालयको नाम	यो वर्ष कुल कार्यक्रम		वार्षिक प्रगति स्थिति							
				शून्य प्रगति कार्यक्रम		२५% सम्म प्रगति भएका कार्यक्रम		५०% सम्म प्रगति भएका कार्यक्रम		७५% सम्म प्रगति कार्यक्रम	
		संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम

ठेक्का बन्दोबस्त सम्बन्धी विवरण
२०६९/७०

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	कार्यालयको नाम	ठेक्का सम्भौता										यस वर्ष सम्पन्न	
		जम्मा		प्रथम चौमासिक		दोस्रो चौमासिक		तेस्रो चौमासिक		आषाढ महिनाको मात्र			
		संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम

आन्तरिक नियन्त्रण व्यवस्थाको मूल्याङ्कन
आर्थिक वर्ष २०६९/७०

लेखापरीक्षण गरिएको कार्यालय/आयोजनाको नाम:

आर्थिक वर्ष:

क्र.सं.	विवरण	छ	छैन	आंशिक	लागू नहुने	कैफियत
१.	वार्षिक खरिद योजना बनाएको					
२.	स्पेसिफिकेशन अनुसार सामग्री समयमै प्राप्त गरेको					
३.	कार्यालयमा प्राप्त भएको जुनसुकै मालसामानको विवरण र मूल्य खुलाई ७ दिनभित्र आम्दानी बाध्ने गरेको					
४.	मूल्य नखुलेका पुराना सामानको मूल्य कायम गराई राखेको					
५.	जिन्सी निरीक्षण गरी गराई प्रतिवेदन लिएको र सो माथि कारवाही गरेको					
६.	मूल्यवान र महत्वपूर्ण साधनको भण्डारणमा विशेष ध्यान पुऱ्याएको					
७.	सबै सम्पत्तिहरु सम्बन्धित कार्यालय/आयोजना प्रयोजनमा उपयोग भएको					
८.	चल्ती मेसिन र सवारीसाधन मर्मत गर्दा म.ले.प.फा.नं.२ मा अभिलेख राखेको					
९.	सरकारी घरजग्गाको लगत राखेको					
१०.	कार्यविवरण तयार गरी कर्मचारीहरुलाई अधिकार र जिम्मेवारी दिएको					
११.	गोश्वारा धरौटी खाता र व्यक्तगत धरौटी खाता अद्यावधिक राखेको					
१२.	खेस्ता भन्दा बैकमा कम वा बढी देखिएको धरौटी सम्बन्धमा हिसाब भिडान गरेको					
१३.	राजस्व प्राप्ती वा आम्दानी गर्दा नगदी रसिद प्रयोग गरेको र रसिद नियन्त्रण खाता राखेको					
१४.	बैंक खाता र राजस्व दाखिला फरक परेमा हिसाब मिलान गरेको					
१५.	राजस्व आम्दानीको गोश्वारा भौचर खडा गरेको					
१६.	सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) नियमावली, २०६५ बमोजिम तालुक कार्यालयले निरीक्षण गरेको					
१७.	कार्यालयको निरीक्षण पुस्तिकामा उल्लिखित व्यहोराको कारवाही गरेको					
१८.	समयमा नै पेशकी फल्लुयौट हुने गरेको					
१९.	सञ्चालित कार्यक्रम/आयोजनाको अनुगमन मूल्याङ्कन गरिएको					
२०.	कार्यालय/आयोजनाले उद्देश्य प्राप्तमा आइपर्ने सम्भावित जोखिमहरु पहिचान गरेको					
२१.	पहिचान भएका जोखिम निराकरणको प्रयास गरेको					
२२.	चौमासिक रुपमा पेश गर्नु पर्ने विवरण समयमा पेश गरेको					
२३.	वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तयार गरी तालुक निकाय पठाएको					
२४.	आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ को अनुसूची १४ (आर्थिक कारोबारको संक्षिप्त वार्षिक प्रतिवेदन) तयार गरी तालुक कार्यालयमा पठाएको					

द्रष्टव्यः सामयिक लेखापरीक्षणको क्रममा आन्तरिक नियन्त्रण मूल्याङ्कन गरी सकेका कार्यालय र संक्षिप्त कार्यविधिवाट लेखापरीक्षण गरिने निकायमा यो चेकलिष्ट प्रयोग गर्नु पर्दैन ।

२०६९।७० मा कार्यमूलक, वातावरणीय तथा सूचना प्रविधि लेखापरीक्षणका लागि छनौट गरिएका निकाय र विषयहरु

सि नं	विषय/ कार्यक्रम	क्षेत्र	निकाय र कार्यालय	कैफियत
संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय				
१.	स्थानीय शासन तथा सामुदायिक विकास कार्यक्रमको प्रभावकारीता मूल्याङ्कन	सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण र सेवा प्रवाह स्थिति	स्थानीय विकास मन्त्रालय अन्तर्गतका सुनसरी, काभ्रेपलान्चोक, सिरहा, कास्की र बाँके जिल्ला स्थित निकायहरु	प्रभाव मूल्याङ्कन
२.	कार्यक्रम कार्यान्वयन अवस्था मूल्याङ्कन	बजेट, योजना छनौट र कार्यान्वयन	ग्रामीण पुननिर्माण तथा पुनस्थापना कार्यक्रम इलाम, भूपा र मोरङ्ग जिल्लाहरु	
कृषि विकास मन्त्रालय				
३.	कार्यक्रम कार्यान्वयन तथा कार्यसम्पादन अवस्था	बजेट, योजना छनौट र कार्यान्वयन	नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद अन्तर्गत गहुँ बाली कार्यक्रम भैरहवा र मत्स्य विकास कार्यक्रम पोखरा	
४.	आयोजना कार्यान्वय तथा कार्यसम्पादन, अनुगमन मूल्याङ्कन	कार्यक्रम कार्यान्वयन स्थिति	सामुदायिक पशु विकास आयोजना, केन्द्र र नवलपरासी, तनहुँ र बागजुङ्ग जिल्ला पशु सेवा कार्यालयहरु	
भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय				
५.	कार्यसम्पादन स्थिति मूल्याङ्कन		भू उपयोग नक्शा आयोजना, काठमाण्डौं	
६.	रजिष्ट्रेशन प्रयोजनकालागि जग्गाको मूल्याङ्कन प्रक्रिया तथा कार्य सम्पादन स्थिति मूल्याङ्कन		मालपोत कार्यालयहरु कलंकी, कास्की, रुपन्देही, चितवन र मकवानपुर जिल्ला ।	
स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय				
७.	सेवा प्रवाह प्रभाव मूल्याङ्कन		स्वास्थ्य मन्त्रालय र अन्तर्गतका मोरङ्ग, मकवानपुर, सिन्धुपाल्चोक, कपिलबस्तु र बर्दिया जिल्ला स्थित निकायहरु	प्रभाव मूल्याङ्कन
गृह मन्त्रालय				
८.	कार्यसम्पादन व्यवस्था मूल्याङ्कन	बजेट,भौतिक सुविधा र कार्यसम्पादन	नेपाल प्रहरीका मोरङ्ग, चितवन र मकवानपुर जिल्ला स्थित निकायहरु	
९.	कार्यसम्पादन स्थिति मूल्याङ्कन	ट्राफिक व्यवस्थापन	महानगरीय ट्राफिक प्रहरी महाशाखा, रामशाहपथ	
शिक्षा मन्त्रालय				
१०	कार्यसम्पादन स्थिति मूल्याङ्कन		जिल्ला शिक्षा कार्यालयहरु सुनसरी, कास्की, रुपन्देही, सिरहा र सिन्धुपाल्चोक जिल्लाहरु	
११	एस एल सी परीक्षा संचालन व्यवस्थापन		परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय, सानोठिमी, भक्तपुर	
सिंचाई मन्त्रालय				
१२	कार्यक्रम कार्यान्वयन व्यवस्था मूल्याङ्कन	बजेट, योजना छनौट, कार्यसम्पादन र जनसहभागीता	रानी जमरा कुलरिया सिंचाई आयोजना, कैलाली	

१३	आयोजना छनौट तथा कार्यान्वयन स्थिति	बजेट, योजना छनौट र कार्यसम्पादन	जनताको तटबन्ध कार्यक्रमको फिल्ड कार्यालयहरु बुटवल, दाङ्ग र कन्चनपुर	
सहरी विकास मन्त्रालय				
१४	धोविखोला कोरीडोर आयोजना कार्यान्वयन र कार्यसम्पादन स्थिति मूल्याङ्कन		धोविखोला कोरीडोर सुधार आयोजना र काठमाण्डौ उपत्यका नगर विकास कार्यान्वयन समिति, अनामनगर काठमाण्डौ	
१५	जनताको आवास कार्यक्रमको कार्यान्वयन अवस्था तथा कार्यसम्पादन स्थितिको मूल्याङ्कन		शहरी विकास तथा भवन निर्माण डिभिजन कार्यालय मकवानपुर र कास्की	
१६	कार्य सम्पादन स्थिति मूल्याङ्कन		ग्रामिण खानेपानी तथा सरसफाई विकास कोष समिति, केन्द्रिय कार्यालय,	
अर्थ मन्त्रालय				
१७	प्रभाव मूल्याङ्कन		युवा स्वरोजगार कोष	प्रभाव मूल्याङ्कन
१८	संस्थान व्यवस्थापन तथा लगानी		अर्थ मन्त्रालय, संस्थान समन्वय महाशाखा	
भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय, सडक विभाग अन्तर्गत				
१९	कार्यक्रम कार्यान्वयन अवस्थाको मूल्याङ्कन		काठमाण्डौ उपत्यका सडक निर्माण तथा सुधार आयोजना, काठमाण्डौ	
२०	आयोजना व्यवस्थापन तथा कार्यान्वयन मूल्याङ्कन		हुलाकी सडक आयोजना	

बातावरणीय लेखापरीक्षण, बन तथा भू संरक्षण मन्त्रालय अन्तर्गत

१	बातावरणीय प्रभाव अध्ययन मूल्याङ्कन	रेड फरेष्ट्री कार्यक्रम	बन निर्देशनालयबाट
---	------------------------------------	-------------------------	-------------------

सूचना प्रविधि लेखापरीक्षण

१	GIDC Management System	राष्ट्रिय सूचना तथा प्रविधि केन्द्र	
२	यातायात दर्ता अभिलेख तथा कार्यसम्पादन स्थिति	अन्वय यातायात व्यवस्था कार्यालय नारायणी र लुम्बिनी	

अनुसूची - २४

संयुक्त लेखापरीक्षण गरिने जिल्लाहरु

१. दार्चुला	२. बझाङ्ग	३. बाजुरा	४. अछाम
५. कालिकोट	६. मुगु	७. डोल्पा	८. हुम्ला
९. जाजरकोट	१०. मुस्ताङ्ग	११. मनाङ्ग	१२. सोलुखुम्बू
१३. भोजपुर	१४. खोटाङ्ग	१५. तेह्रथुम	

अनुसूची - २५

संगठित संस्था महानिर्देशनालय अन्तर्गत उपलब्ध जनशक्तिबाट लेखापरीक्षण गरिने संगठित संस्थाहरु

१. नेपाल वायु सेवा निगम	२. नेपाल दुरसन्चार प्राधिकरण
३. जल विद्युत विकास कम्पनी लिमिटेड	४. नेपाल पारवहन तथा गोदाम व्यवस्था लिमिटेड
५. नेपाल पर्यटन बोर्ड	६. जनकपुर चुरोट कारखाना लिमिटेड
७. हेटौडा कपडा उद्योग लिमिटेड	८. सुर्ति विकास कम्पनी लिमिटेड

खण्ड - २

११. **कार्यतालिका:** कार्यालयको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना कार्यान्वयनको लागि वार्षिक कार्यतालिका तयार गरिएको छ । वार्षिक कार्यतालिका अनुसार लेखापरीक्षण कार्यमा सहयोग गर्न नेपाल सरकारका सबै लेखाउत्तरदायी अधिकृतहरूलाई जानकारी गराइनेछ । लेखापरीक्षणको वार्षिक कार्यतालिकापछि उपलब्ध गराइनेछ । उक्त कार्यतालिकासाग तालमेल हुनेगरी सम्बन्धित निर्देशनालयले आफ्नो वार्षिक कार्यतालिका तयार गर्नुपर्दछ ।